www.svoboda-news.com

РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 29-го цьвітня 1916. Ч. 52. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, April 29, 1916. No. 52.

РЕВОЛЮЦІЯ ВИБУХЛА В ЦІЛІЙ ІРЛЯНДІЇ.

Анґлія проголосила в Ірляндії воєнний стан. -- Битва на улицях Дублина триває дальше.

Німці приготовили 1.300.000 війска до нового наступу у Франції.

НЕБЕЗПЕКА ВІЙНИ МІЖ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАМИ А НІМЕЧЧИНОЮ УСУНЕНА.

В АНГЛІЇ:

АНГЛІЯ ОГОЛОСИЛА В ДУБЛИНІ І В ПОЛУДНЕВІЙ ІРЛЯНДІЇ ВОЄННИЙ СТАН.

ЛОНДОН, 26. цьвітня. — Анґлійське правительство оголосило нині воєнний стан в Дублині і в полудневій Ірляндії.

Урядові відомости про дальші події в Ірляндії є дуже скупі.

Заведенє воєнного стану в Ірляндії сьвідчить, що положенє в Ірляндії є надальше грізне.

ВОЄННИЙ СТАН РОЗШИРЕНО НА ЦІЛУ ІРЛЯНДІЮ.

ЛОНДОН, 27. цьвітня. — Нині проголошено в цілій Ірляндії воєнний стан.

Президент кабінету Есквіт заявив в парляменті, що повстанці держать у своїх руках значну часть міста Дублина та що битва на улицях міста без перестанну триває дальше.

Президент представив положенє в Ірляндії яко незвичайно грізне. Повстанє розширило ся по цілій Ірляндії, а передівсім в західних повітах.

Нині проголошено урядово королівський декрет, на підставі котрого заведено воєнний стан в цілій Ірляндії. Всі права, які мала Ірляндія, зістали завішені.

АНГЛІЙЦІ СТРАТИЛИ ДОТЕПЕР 42 В УБИТИХ І 46 РАНЕНИХ.

ЛОНДОН, 26. цьвітня. — Телеграма до часописи „Дейли Нюс" подає вість, що Анґлійці стратили дотепер в битві на улицях Дублина 42 жовнірів в убитих і 46 ранених.

10.000 РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ В САМІМ ДУБЛИНІ.

НЮ ЙОРК, 26. цьвітня. — Приватні вісти, які наспіли до Злучених Держав з Ірляндії, доносять, що в самім Дублині число революціонерів виносить понад 10.000 людий. Революція поширяєть ся також і по всіх инших містах Ірляндії.

ДУБЛИН ОСЕРЕДКОМ РЕВОЛЮЦІЇ.

ЛОНДОН, 27. цьвітня. — Ціла Ірляндія стоїть в огни революції. Показує ся, що правительство є безсильне.

Осередком революції є столиця Ірляндії Дублин, де находять ся осідки всіх ірляндських революційних організацій. Місто виглядає тепер як великий воєнний табор.

Почтовий будинок і головні улиці міста находять ся в руках повстанців. Їх число стало збільшасть ся.

Телеґрафічне і телефонічне получене між Анґлією й Ірляндією зовсім перерване.

ГАРМАТИ АНГЛІЙСЬКИХ КОРАБЛІВ ЗВЕРНЕНІ НА МІСТО ДУБЛИН.

ЛОНДОН, 27. цьвітня. — В пристани Дублина анґлійські кораблї звернули свої гармати на місто. Коли військам не удасть ся придусити в місті повстанє, розпічнеть ся бомбардоване міста.

В палаті лордів подано нині урядово до відома, що повстанці є добре зоружені і розпоряджають машиновими крісами, які уставили на дахах і ріжних важнїйших місцях.

ЗНАЧНІ ВІЙСКА АНГЛІЙСЬКІ В ДОРОЗІ ДО ІРЛЯНДІЇ.

ЛОНДОН, 27. цьвітня. — Сильні війска анґлійські, які були вже призначені на поле битви до Франції, находять ся тепер в дорозі до Ірляндії. Ґенерал Максвел, бувший командант анґлійської армії в Єгипті, іменований начальним командантом війск, призначених до здавленя повстаня в Ірляндії.

СЕР РОДЖЕР КЕЙЗМЕНТ В ТОВРІ.

ЛОНДОН, 27. цьвітня. — Сер Роджера Кейзмента переведено до Товру, в котрій то вязниці перебував послідні хвилї Ґанс Лоди, засуджений на смерть за шпіонажу в користь Німеччини.

Кружить поголоска, що сер Роджер Кейзмент буде небаром засуджений на смерть за зраду держави. Кара смерти буде переведена через повішенє або відрубанє голови.

Ходить друга знова чутка, що деякі політики домагають ся від правительства, щоби воно відложило справу процесу і засуду Кейзмента, уважаючи переведенє кари смерти під сю пору яко незвичайно шкідливе.

ЯКІ НАСЛІДКИ МОЖЕ МАТИ ДЛЯ АНГЛІЇ РЕВОЛЮЦІЯ В ІРЛЯНДІЇ.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Бувший майор міста Джеймс Мес Гайр, президент товариства „Сини Ірляндської Свободи" заявив, що анґлійське правительство не схоче робити з сер Роджера Кейзмента мученика, бо з його крови повстало би насїнє для нової революції.

„Роджер Кейзмент" — сказав він. — „займе приналежне місце в історії. Сьвіт любить спомини про неустрашимих борців, без огляду на те, чи їм пощастило ся, чи нї.

„Революція буде страшним ударом для Анґлії. Передівсім сьвіт довідасть ся, що неправдиве є твердженє анґлійського правительства, що воно має за собою цілу Ірляндію. В Ірляндії нема місцевости, де би, як не отверто, то бодай потайно не панував революційний огонь.

„Навіть тоді, коли би революція показала ся передчасною, вона буде мати для Анґлії дуже шкідні наслідки.

„Перше: Анґлія буде приневолена полишити в Ірляндії найменьше 300.000 війска. Треба памятати, що члени, які належать до революційного товариства „Сін Фейнс" (ми самі), се молоді люди і найсильнїйші в цілій Ірляндії. Одного разу бачив я їх в числі 12.000 в поході; я ніколи не бачив фізично лїпше розвинених людий.

„Друге: Коли Анґлія буде приневолена велику часть своїх війск полишити для удержаня порядку у себе, Німеччина найдеть ся в дуже корисним положеню.

„Трете: Анґлія буде приневолена також і відповідне число своїх воєнних кораблїв полишити для охорони побережа Ірляндії зі страху, щоби Німці не висадили оружя і офіцирів.

„Четверте: Революція в нутрі Анґлії в протиставленю до великої солїдарности німецьких країв, буде мати незвичайно великий вплив на дальше становище невтральних держав.

„З ріжних сторін приходять до Лондону вісти, щоби правительство взяло ся енерґічно до здавленя революції. Понад 125.000 жовнїрів і 16.000 поліції стереже тепер Ірляндії, замісць пійти на поле битви.

„Вість, що не лише в Дублинї, але і в цілій полудневій Ірляндії заведено воєнний стан, вказує на те, що повстанє прибрало широкі розміри.

АНГЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ХОТІЛО ЗВЕСТИ ПОВСТАНЄ В ІРЛЯНДІЇ НА НІМЕЦЬКУ ІНТРИГУ.

НЮ ЙОРК, 27. цьвітня. — Анґлія дуже добре зрозуміла, що повстанє в Ірляндії буде доказом облуди анґлійського правительства, яке перед сьвітом хоче уходити за освободителя поневолених народів.

Коли до Лондону наспіли перші вісти про повстанє в Ірляндії, анґлійські політики домагали ся сейчас від міністра для заграничних справ сер Ґрея, щоби поробив як найскорше потрібні заходи в союзних і невтральних державах, щоби іменно цілу революцію в Ірляндії представити яко інтригу німецького правительства. Сер Ґрей приобіцяв все те як найскорше виконати.

Анґлійські політики однак перечислили ся. Вони на підставі урядових звітів президента кабінету Есквіта думали, що з арештованєм сер Роджера Кейзмента революція в Ірляндії покінчена. І тому старали ся представити його яко німецького наємника.

Сьвіт пізнав тепер облуду Анґлійців. Ціла Ірляндія вхопила за оружє проти свого відвічного ворога. Сини Ірляндії вибрали для себе радше смерть в обороні своєї вітчини, ніж смерть на поли битви у Франції, де мали боротись за інтереси своїх власних гнобителїв.

—o—

АНГЛІЯ ПРИНЕВОЛЕНА ЗАВЕСТИ ЗАГАЛЬНУ ВІЙСКОВУ СЛУЖБУ.

ЛОНДОН, 26. цьвітня. — Впровадженє загальної військової служби в Анґлії показало ся під теперішну пору конечностию. Помимо того, що вісти про наради на вчерашнім тайнім засїданю є дуже скупі, є певною річию, що на нїм в засаді принято закон про загальну військову службу.

Президент кабінету Есквіт заявив, що лише в тім однім случаю можна би відложити введенє в житє сего закона, коли би протягом найблизших чотирох недїль зголосило ся 200.000 добровольців, а відтак що тижня аж до кінця війни зголошувало би ся по 15.000. Се виглядає однак на неправдоподібне, бо побір рекрутів в останних часах зовсім недописав.

ЕСКВІТ І КІЧЕНЕР ВЕДУТЬ ПЕРЕГОВОРИ З ПРОВІДНИКАМИ РОБІТНИКІВ.

ЛОНДОН, 26. цьвітня. — Нині президент кабінету Есквіт і міністер війни Кічекер ведуть переговори з провідниками робітників. Вислїд переговорів покищо незвісний. В переговорах брали участь: провідник соціялїстів, Рамзей МеаДонелд і В. Джовет, президент Независимої Робітничої Партії.

Як відомо, анґлійські робітники ухвалили на своїй конвенції в Нюкесл резолюції з протестом проти загальної служби військової і поставили до анґлійського правительства домагання, щоби воно розпочало мирові переговори.

—o—

АНГЛІЙЦІ СТРАТИЛИ ДОТЕПЕР ВЖЕ ПОВЕРХ 25.000 ОФІЦИРІВ.

ЛОНДОН, 23. цьвітня. — Страти Анґлійців в офіцирах у дотеперішній війні числять разом 25.033. В тім числї є 7.792 убитих, 15.438 ранених і 1.803 пропавших.

В послїднім місяци анґлійські війска стратили 1.106 офіцирів. З того числа припадає на убитих 372, на тяжко ранених 690, на взятих в неволю 44.

Найтяжші втрати в місяци марті мали Анґлійці в Мезопотамії (в Азії).

Великі страти в офіцирах потерпів відділ літаків: 9 убитих, 14 тяжко ранених і 13 пропавших.

Між офіцирами, які згинули в місяци марті, находить ся один полковник і 11 підполковників. Двох ґенералів, командантів бриґад і двох ґенерал-майорів зістало ранених.

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬҐІЇ:

ПОДВІЙНИЙ НАСТУП НІМЕЦЬКИХ ВІЙСК У ФРАНЦІЇ. — 1,300.000 НОВОГО ВІЙСКА ПРИЗНАЧЕНО ДО СЕГО НАСТУПУ.

ЛОНДОН, 27. цьвітня. — Великий новий наступ готовлять Німці у Франції і Фляндрії. Протягом послїдної доби перевели німецькі війска 20 нападів в ріжних місцях боєвої лінії.

Найсильнїйші напади Німців були коло Вердену і коло Іпру.

Вісти з терену війни у Франції доносять, що Німці нагромадили в останних часах великі сили війска, щоби перевести несподівано рішаючий наступ. І так на підставі звітів летунів стверджено, що Німці нагромадили за боєвою лінією коло Іпру (у Фляндрії) 800.000 нового війска, а коло Вердену 500.000.

НІМЕЦЬКІ ТЯЖКІ ГАРМАТИ БОМБАРДУЮТЬ ГОРБ „Ч. 304".

БЕРЛІН, 27. цьвітня. — Урядовий звіт німецького ґенерального штабу подає отсї вісти:

„На лївім березї ріки Мези тяжкі німецькі гармати бомбардують французькі становища на горбку „ч. 304".

„В Альзації німецькі війска в трох місцях переломили боєву лінію. 130 полонених і 2 машинові ґрани опинили ся в руках наших війск".

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ І МЕКСИКО:

КОМАНДАНТИ АМЕРИКАНСЬКИХ І МЕКСИКАНСЬКИХ ВІЙСК НА НАРАДІ В ХУАРЕЦ.

ВАШІНҐТОН, 28. цьвітня. — Нині розпічнуть ся наради в місті Хуарец (Мексико), в яких візьмуть участь: зі сторони Злучених Держав ґенерал Скат, шеф ґенерального штабу, і ґенерал Фонстон, головний командант американських війск на пограничу Мексика, а зі сторони Мексика ґенерал Обрегон і кілька визначнїйших мексиканських ґенералів.

Останні вісти, які надійшли з Мексика, доносять, що між Каранцою а Обреґоном зайшли непорозуміня. І тому сумнїваються ся, чи евентуальні приреченя, які зробить Обрегон, будуть обовязуючими для Каранци. Деякі передсказують небаром оружну розправу між Каранцою а Обрегоном.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ І НІМЕЧЧИНА:

„НЕБЕЗПЕКА ВІЙНИ З НІМЕЧЧИНОЮ УСУНЕНА.

ВАШІНҐТОН, 27. цьвітня. — Останні вісти, які наспіли з Берлїна, вказують на те, що небезпеку війни між Злученими Державами а Німеччиною можна вже тепер уважати за виключену.

Американський посол в Берлїні був на послуханю в головній кватирі у німецького цїсаря, на якім вияснив близше становище американського правительства в деяких спірних справах, наведених в послїдній ноті.

В перших днях слїдуючого тижня можна надїяти ся урядової відповіди Німеччини на ноту Злучених Держав.

—o—

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ УСТУПАЮТЬ ПЕРЕД ЖАДАНЯМИ ЯПОНІЇ.

ВАШІНҐТОН, 27. цьвітня. — Іміґраційний комітет в сенаті згодив ся поробити деякі зміни, щоби вдоволити домаганя японського правительства щодо постанов, які містять ся в іміґраційнім білю Бурнета.

ПОЧТА ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

„Риндам" прибуде до Ню Йорку в понеділок (1. мая).

„Нордам" прибуде до Ню Йорку в пятницю (5. мая).

ПОЧТА ДО СТАРОГО КРАЮ.

„Танафйорд" відїде з Ню Йорку в суботу (29. цьвітня).

КИШЕНКОВИЙ КАЛЕНДАРИК НА РІК 1916
можна набути в КНИГАРНІ „СВОБОДИ". Ціна 10 центів. — При замовленях на більше число сих календарників дасть значний опуст. Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

НАШІ НЕДОМАГАНЯ.

X.

„Америка для Американців".

Є на широкім океані ріка. Довкола неї море і море, а мимо сього сю ріку видко. Голим оком мож доглянути, як вода в ній пливе нестримно вперед. Починаєть ся вона в Мексиканськім заливі і йде на північ аж до Ледового моря. Сю ріку називають струєю Гольфа і вона має велике значінє для Европи, бо злагоджує зимно.

Є в Америці море людий і народів. Між сто міліонами населеня Злучених Держав є понад пів міліона Українців. Розсипані вони по цілій Америці то одинцем то громадами. Всї вони є люди між людьми. І тих Українців називають, так як і всїх в тім краю, — „Американцями". І хоч вони „Американці", то все таки є в них деякі черти, що дадуть ся пізнати серед американського моря-океану. Сї черти — се мова, релїґія, звичаї і національна традиція.

Ми „Американці", бо жиємо в Америці. А дехто в тім американізмі доходить до сього, що хибно толкує собі клич: „Америка для Американців". Каже, що се засада президента Монро, поставлена в його промові перед конґресом 2. грудня 1823 року. В дійсности Монро заявив тоді, що ніяка европейська держава не може уважати Америки за предмет будучої кольонїзації. Дехто одначе хоче розуміти сей клич так, що Американці мають жити лише для Америки, а більше цїлий сьвіт їх не обходить. Навіть деякі наші люди розуміють в той спосіб „доктрину" Монро.

Тут випадає застановити ся, хто то є ті „Американці". Ми, Українцї, розуміємо звичайно під словом „Американець" — Анґлїйця. Причина сього лежить в тім, що наша іміґрація є дуже молода і ми тут застали вже давних поселенців: Анґлїйців, Ирляндів, Німців, Жидів і инших. В дійсности однак „Американець" — се кождий горожанин Америки, без огляду на се, відки він походить. І тому Українцї, горожани Злучених Держав, є такісамі „Американці" як Анґлїйці, Ирляндці, Німці і т. д. А коли Українцї є горожанами, то вони мають такісамі права і обовязки як кожда инша народність в Америці. Вони мусять уважати Америку за свою державу, повинувати ся її законам, узнавати американський звіздистий прапор за прапор своєї держави, платити податки і т. д.

Але побіч обовязків мають Українцї, американські горожани, і права. Вони можуть брати участь у виборах, поправляти закони через своїх вибраних послів, стреміти до реформи публичних державних інституцій, критикувати поведенє властий і домагати ся такого державного устрою, який би їм давав „житє, свободу і щастє", як се сказано в заяві независимости Америки з дня 4. липня 1776 року. Домагаючи ся сього, вони сповняють навіть свій горожанський обовязок, бо дбають о такий державний устрій, який робить їх державу доброю і вони можуть хвалити ся приналежностию до сеї держави перед цїлим сьвітом.

Однак Українцї, американські горожани, не сьміють забувати, що вони — Українцї. Коли вони належать до українського народа, то вони почувають ся також до єдности з Українцями в Росиї, Австриї і на Угорщині. І тому їм не слїд казати: „Я Американець і мене нїщо не обходить. Я з Українцями в старім краю не маю нїчого спільного". Бо коли ми, Українцї в Америці, станемо на такім становищи, то таксамо Українцї в Росиї могли би сказати: „Ми Росіяни", — а Українцї в Австриї сказали би: „Ми Австрійцї". А тамті Українцї, в старім краю, так не кажуть; противно, вони твердять: „Ми російські Українцї", або „Ми австрійські Українцї" — але всї є Українцї. І спільно помагають собі, о скільки можуть. Книжки видавані в Києві йдуть до Львова і Черновець, а книжки видавані у Львові і в Черновцях йдуть до Києва. Російські Українцї підпомагали українські товариства в Австриї, а австрійські Українцї складали на памятник Шевченка в Києві. Так і американські Українцї повинні все тямити на сю єдність усїх Українців на цїлім сьвітї і доложити зі своєї сторони праці і гроша для загальної української справи, особливо під теперішну пору.

Українцї в Америці повинні однак тямити, що вони мають обовязок тут, в сїм новім краю, використати свободу, запоручену конституцією і розвивати національне українське житє. Тому, що ми є окружені морем инших народів, нам грозить тутки винародовленє. Ся небезпека є тимбільша, що керму в управі держави і в публичнім житю мають Американцї — Анґлїйцї. Цїле законодавство спочиває в їх руках; вони витворили з Америки другу анґлїйську державу. Анґлїйценє іміґрантів іде поволи, але з зелїзною витривалостию. До сього служить і церков і школа і уряди і часописи і инші средства. Загально звісна річ, що щодна держава в сьвітї не видає на школи тільки гроша, що Америка. І ся школа дива робить з неанґлїйських дїтий. Але ми, доки можемо, мусимо плекати українську національну ідею в нашім народї. Ми є сьвідомі сього, що держава не дасть нам українських шкіл і за сим ми навіть не можемо побивати ся, бо не маємо на се відповідної сили. Зате закон дозволяє нам власними силами, власним грошем удержувати свої школи, свої ґазети, свої товариства, свої інституції. І те, що нам закон дозволяє, ми мусимо використати. Не треба нам добровільно зрікати ся наших прав, але розвивати в границях закона нашу національну силу, яка принесла би користь загально народний українській справі. В тім зглядї нам вільно шукати таких союзників, котрі попирають наші домагання, без огляду на те, чи се приємно американському Москалеви, Полякови, чи навіть Анґлїйцеви. Ми не маємо бути трусами і боятн ся чужої поліції, але ясно і **розумно** ставити нашу національну справу. Труслившість і нерозум можуть нам пошкодити.

В американській політиці ми, Українцї-горожани, повинні стреміти до упорядкованя публичного житя, на взір деяких добре з'орґанїзованих европейських держав. Виходячи з того становища, що Українцї в Америці є робітники, мусимо йти з такими ґрупами чи партіями, які попирають домагання робітництва. А в інтересї робітників є, щоби держава переняла на себе великі підприємства, як: копальнї, зелїзницї і т. п. Тодї держава може уреґулювати також і відповідну робітничу платню, бо держава не потребує визискувати робітника і на нїм без потреби заробляти. В інтересї робітників лежить забезпеченє їх на випадок хороби, калїцтва, неспосібности до праці, та на старість. Такі обезпеченя є вже переведені в деяких европейських державах і такі обезпеченя повинна перевести Америка.

Лишаєть ся нам ще обговорити справу українських зарібкових іміґрантів, які, хвилево, в цїлях зарібку перебувають в Америцї. Таких людий хорошить також державний закон і вони мають тут такі права, які мають горожани Америки в тих державах, з котрих походять наші іміґранти. Значить: Українець з Австриї має в Америцї такі права, які має американський горожанин в Австриї. А тепер культура вже до сього дійшла, що чоловіка має кожда держава трактувати по людськи. Отже Українцї, не-горожани Америки, мають тут повні людські права, які їм ґарантує конституція, а ті права такі: „житє, свобода і стремлїнє до щастя". Можуть отже українські іміґранти розвивати тут свою національну думку, національне українське житє, орґанїзувати ся в товариства, коротко: можуть брати участь у всїм українськім житю Українцїв-горожан. Яко робітникам вільно їм страйкувати, домагати ся підвисшеня платнї і т. п., бо на се дозволяє їм американська конституція.

Але Америку повинні використати українські іміґранти і для себе. Коли вони дають тут свою працю і на їх працї роблять бізнес і збивають свій капітал американські міліонери, а з тим до певної міри має користь і держава, то українські іміґранти повинні користати з публичних американських інституцій, а то: бібліотек, шкіл, вечірних курсів, і т. п. Кромі сього повинні придивляти ся американському демократичному устроєви, культурним змаганям і сї добрі сторони американського житя присвоїти собі. Коли вони вернуть до рідного краю, повинні там розвинути працю і аґітацію за „американськими" правами, а то за: „житєм, свободою і стремлїнєм до щастя" і рідного краю і свого народа.

ПРИ ВСЯКИХ НАГОДАХ: НА ВІЧАХ, НА ЗБОРАХ, ПРИ РОБОТІ, НА ЗАБАВАХ, НА ВЕСІЛЯХ, ХРЕСТИНАХ І Т. Д. ПАМЯТАЙМО ПРО ЖЕРТВИ ТЕПЕРІШНОЇ ВІЙНИ У НАШІЙ РІДНІМ КРАЮ ТА ЗБИРАЙМО ЯК НАЙБІЛЬШЕ ЖЕРТВ НА ТУ СЬВЯТУ ЦІЛЬ НАРОДНУ.

СПРАВА ВІДБУДОВАНЯ ПОЛЬЩІ — І УКРАЇНА.

В останнім часї дуже богато говорить ся і пишеть ся про відбудованє польської держави, далеко більше ніж се було в початках теперішної війни.

Причиною того є се, що всї польські землї, на яких є около 20 міліонів населеня, мають тепер у своїх руках середноевропейські держави, Німеччина й Австро-Угорщина.

Обі вони від часу до часу роблять деякі обіцянки Полякам про будучий устрій їх земель. Але ті обіцянки покищо ще неясні і близше неозначені. Се зрозуміла річ, бо в тій справі будуть мати голос (оскільки теперішний стан на воєнних полях основно не змінить ся) не лише обі держави, які здобули польські землї від Росиї, але також і Поляки, а може і їх сусїди.

На основі тих обіцянок і на основі вістий з урядових кругів польські, німецькі й инші часописи вже тепер пишуть про ріжні пляни щодо будучого устрою польських земель.

Між иншими є такі пляни:

1) Всї польські землї будуть творити самоуправний край під зверхництвом Німеччини;

2) всї польські землї будуть під зверхництвом Австриї яко самоуправний край;

3) польські землї будуть розділені між Німеччину й Австрію;

4) з польських земель буде утворена самостійна польська держава, яка буде королївством, а королем буде член німецького або австрійського пануючого дому;

5) буде утворена самостійна **польська держава** не лише з польських земель, але також **з усїх українських земель, які остануть по війнї поза межами Росиї, і з литовських.**

* * *

Сей останний плян (5-та точка) найбільше подобаєть ся Полякам.

Причини до сього є такі:

а) Се було би майже повне відбудованє старої, нещасної памяти, історичної Польщі;

б) українські землї лїпші і богатші від польських і меньше-більше половина їх є в руках польських дідичів;

в) на Литві також верховодить польська шляхта а в додатку і духовенство і її Поляки призначили на спольщенє;

г) через українські землї Поляки могли би дістати ся до моря (до Чорного моря), а без них були би позбавлені моря, бо Німці на півночи їм моря (Балтійського) не відступлять.

Така польсько-українсько-литовська держава була би на руку також і Німеччинї та Австриї, як би вона була **проти-російська**, а се тому, бо ті дві осередні держави могли би ужити її проти Росиї на случай війни. Ціла штука тільки в тім, аби вона була протиросійська і слухала Австриї та Німеччини. Се штука не мала і згори годї щонебудь певного будувати на непевній будучности.

* * *

Але Українцї і Литовці одну певну річ бачать в тім останнім пляні, а саме: **польську неволю.** І тому вони не можуть заявити ся за такою польською державою і не лише що не заявляють ся за нею, але й рішучо протестують проти таких плянів.

Недавно дві ґазети в Швайцариї: литовська в анґлїйській мові **„Pro Lithuania"** й українська у французькій мові „L'Ukraine" оголосили **протест проти злученя литовських і українських земель до будучої Польщі.**

Про сю справу пишуть богато також Українцї в Австриї і Німеччинї, рішучо протестуючи проти відбудованя старої, нещасної памяти, польської держави, та доказуючи шкідливість і небезпечність такої держави для осередніх держав.

Українцїв не потрібно богато переконувати, що така нова Польща, де були би також і українські та литовські землї, була би дійсно лише відтвореннєм старого бруду і нещастя. Для нас ясна справа, що історична Польща тому вмерла, що се була історична похибка, якої більше не слїд повторити. Ми знаємо також, що відносини в Польщі і відносини її до України і Литви майже в нїчім не змінили ся. Польща як була шляхотсько-єзуїтсько-урядничою так і є доси, і як давно несла вона се своє панованє і на Україну та Литву, так і далї носить так хотїла би ще нести в безконечність і то щораз сильнїйше, поки не запанувала би на чужих землях неподільно.

Ми знаємо, що як Поляки в 1569. роцї заключили Люблинську унію на те, щоби могли загарбувати наші і литовські землї, так і тепер будували би нову Польщу з Українцями і Литовцями в тійсамій цїли.

І тому анї Українцї анї Литовці не можуть спокійно і добровільно приймити таного нового плоду. Їх обовязком є ужити всїх своїх сил, аби такий плян розбити.

Се — як доси справи стоять — найбільше буде залежати від осередних держав, Австриї і Німеччини. Аби вони сього не зробили, треба їх переконати, що се не є в їх інтересї, але навіть проти їх інтересу.

А се можна їм виказати на основі історії і подій власне з теперішної війни, які показують, що **Польща не тягне до Австриї і Німеччини але до Росиї.**

Розбити Росію можна найуспішнїйше через відірванє України від неї, але Польща до того не дасть ся ужити, бо тут власне сходять ся польсько-російські цїли. **Як польська так і російська політика все стреміла і стремить до нищеня українського народа і коли прийде українська справа, то ті два наші вороги все злучать ся, як лучили ся в давній минувшинї і в теперішній війнї.**

Деякі українські голоси в старім краю підносять гадку, що взагалї небезпечно для осередних держав творити польську державу, а найлїпше таки польські землї між Австрію і Німеччину розділити.

Ми того клича не підносимо, бо не противимо ся Польщі на землях польських, але висказуємо тільки свій погляд, який попирають події з історії і з сучасної війни, **що на Польщу яко силу проти Росиї годї числити.**

В кождім разї — повторюємо ще раз — як справи не зложать ся — український загал і в старім краю і тутки повинен слїдити за подіями і пильнувати та боронити справи свого народу.

Се його обовязок, який він повинен і мусить сповнити, хоч би навіть був певний, що його заходи не будуть мати жадного успіху.

НА ЧАТАХ.

Я на чатах в вечір стою
І гордий я сам собою,
Що об грудь мою сталеву
Крушу силу металеву.

Я на чатах в вечір стою
Непривітною порою
І тішу ся: Моя-ж сила
Ворога в бігу спинила.

Ворога в бігу спинила
І на голову побила.
Зза Карпат в Подїлє гнала,
Щоби слава не пропала.

Щоби слава не пропала,
Щоб вона нам волю дала,
І на славнім Україні
Зацвите цьвіт на руїнї.

Я на чатах в вечір стою
І гордий я сам собою,
Що учасником я дїла,
Щоби воля нам наспіла.

Лу. Лу., У. С. С.

ПОЛІТИЧНЕ ЗНАЧІНЄ УКРАЇНИ.

(З німецьких голосів про українську справу).

Сиромність української пропаґанди.

Видаєть ся мені, що під одним оглядом виказує українська пропаґанда недостачу. Бо коли змаганя того рода показують загалом зрозумілий нахил можливо найсильнїйше маніфестувати ся, не вдоволяють ся Українцї тим, аби держати ся фактичного стану (а скільки такі фактичні стани можна докладно вхопити), але вони заменьшують не тільки загальне значінє своєї справи, а навіть нарід і сдїлять своєї національної більшости в Росиї майже всюди, де в їх писаних подають ся цифрові підстави.

Уже найпростїйша промірка на основі між иншим мапа простору української більшости, доданої до першого зошита сеї часописи, показує, що сей обшир виносить досить докладно міліон квадратових кільометрів, коли в українській пропаґанді, яка послугуєть ся сею мапою, подаєть ся тільки 850.000 або 750.000, а часом навіть тільки пів міліона квадратових кільометрів.

Щодо населеня подаєть ся тих само не найбільшій части цифра 30 міліонів, яка відповідає часу Українцїв в російській области; українській більшости, а не береть ся під увагу тих меньшостий, які живуть між тою людностю й які підвисшують загальне число людности области на найменьше 40 міліонів.

При тім поняли-б Українцї властиво мати якихи переборщувати свої цифри, як постійно бачать се з боку своїх обох противників, Москалів і Поляків. У Росиї не можна в найнизшім ступні спустити ся на нїякий спис населеня щодо національностий, бо є загальний намір гнїтити по можности не тільки самі чужі народи, але й їх цифри. Де тільки можливо, дораховують ся меньшости до російської національности, зокрема, де ходить про членів російської церкви. Як серед якоїсь національности є кілька релїґійних груп, приналежність ся даній національности тільки головну групу, а инші меньші рубрики дораховуєть ся і т. д.

Тому російським списам людности, де входить у рахубу національности, можна лишень о стільки дати віру, що се, що призначено з російського боку чужій національности, представляє найменьше незначенє число, а фактичні цифри більше або меньше значно висші.

Поляки довели представлюванє їх справи в своїй пропаґанді до особливого мистецтва. Вони жадають для себе того, що їм кождий признаєть, яко оправдане, — областий польських більшостий включно з меньшостями, які там живуть. Адекватні вони жадають також областий, в яких переважає велика польська посілість. Далї тих, в яких Поляки иншим способом (хай буде що тільки на їх власний погляд) представляють сю перевагу, що має провід під господарським або політичним оглядом. Вкінци областий колишнього королївства Польщі в цїли його обшир.

Притім навіть не снить ся їм признати меньшостям, які живуть серед них, сю найвисшу міру вольностий, якої вони скрізь самі чейже жадали би для себе, де вони живуть яко меньшости й де вони, не зважаючи на свою меньшість, мудують згадним у горі способом право панованя.

Зокрема поучаючим є відношенє Поляків до Українцїв у Галичинї. А саме в Галичинї живе в круглих цифрах 3¼ міліонів Українцїв, 3½ міліонів Поляків, 1 міліон Жидів, понад 200 000 Німців — усього разом, включаючи меньші групи, кругло 8¼ міліонів мешканців. Одначе не зважаючи на се, що творять незначеречень меньшість у відношеню до числа населеня, кладуть Поляки як найвиразнїйше натиск не тільки на „цїлий коронний край Галичину" яко їх політичну домену, але виразно говорять також ще про неподільність Галичини під політичним оглядом, аби їм не відмовити припадково східної Галичини, що в великій переважі заселена Українцями.

Супроти таких думок не було-б нїчого дивного, як би Українцї на основі їх фактичної більшости жадали для себе „неподільної Галичини (отже включаючи західно-галицьку область з польською більшостю населеня), хай буде хоч би на те тільки, щоб мати в руках сильний аргумент проти польських посягань.

Питанє політичного значіня Поляків у Галичинї звязане як найтїснїйше з історичним розвитком і щойно від останних літ є можність наслїдком нового виборчого права звести польські домагання до оправданої міри при помочи картки голосованя. Притім грати-муть також ролю меньші групи Жидів і Німців і то по всякій правдоподібности з користь Українцїв, котрі під господарським і культурним оглядом покажуть більшу спільність до німецькости, ніж сього можна сподївати ся від Поляків.

З усїх тих оглядів ясним стає знову надзвичайне значінє українського питаня — і то не тільки в Галичинї, але й у десять разів більше російсько-українській области для німецької політики, господарства й культури.

Отже по всім, що тут сказано, нема жадного сумніву, що в Европі представляє Україна найбільший предмет, на який залежить в сїй війнї та з сього погляду виплатив би-ся труд звернути значно більшу увагу на сей край, на його мешканцїв і їх змаганя, ніж се було доси.

„Osteuropa Rundschau" (ч. 3).

Д. Тріч.

ГАРНИЙ ПОЧИН.

Львівське „Діло" пише:

Гарний почин в справі збираня жертв на фонд інвалїдів Укр. Січ. Стрільцїв дав самбірський деканат, видаючи до парохій свого округа обіжник такого змісту:

Коли герої-борцї всїх цїсарських війск яко інваліди вернуть до своїх гнїзд, заходом і жертвами пануючих, державні і щедрих жертводавцїв-добродїїв знайдуть вони бодай найконечнїйшу опіку і охорону свого істнованя; лише-наші герої інваліди Українські Січові Стрільцї не будуть мати захисту для осолоди своїх сліз. Для всїх цїсарських полків є „Доми інвалїдів", а для наших інвалїдів Українських Січових Стрільцїв на Українцї маємо обовязок здвигнути „Дім Інвалїдів Українських Січових Стрільцїв". Нехай буде він захистом для знемощених найлїпших синів Великої України!

Ми нарід бідний, однак щирого серця і жертволюбивий. Не маємо богачів-маґнатів, але маємо добрий та сердечний хлїборобський нарід. Він зрозуміє свій обовязок, який на нїм лежить з вдяки за оборону наших сьвятощів.

З поклоном на ухвалу Веч. Отця на декальнім соборчику з дня 7. марта 1916 поручаю Вашій Всечесности і сердечно по братерськи прошу в Хрестопоклонну недїлю по Богослуженю при украшенім в сїй цїли тетраподї і по заповіданю попередної недїлї з відповідним словом торжественно відслужити нарастає за полягших борців Українських Січових Стрільцїв і при сїй нагоді зняти ся збіркою на фонд інвалїдів Українських Січових Стрільцїв. Числячи на нашу національну солїдарність, прошу, Вашої Всечесности не вимагати своєї помочи в сїй патріотичнім дїлї. В деяких церквах на ту цїль прошу відправити нарастає в найблизшу недїлю.

Від гр.-кат. уряду деканального самбірського. Самбір, дня 10. марта 1916.

Гарним почином назвали ми се зарядженє самбірського деканату. Зібранє жертв при помочи церкви, се найлїпший і найпевнїйший спосіб збираня жертв серед ширших мас. Колиж збірається ся жертви на таку цїль як фонд інвалїдів Укр. Січ. Стрільцїв, то церква своїм співдїланєм у сїй справі сповнює одну з своїх суспільних місий.

Яким успіхом може повеличати ся та місия, показує простий рахунок. Є в нас в українській части Галичини коло 3.000 наших церков. Коли-б у кождій церкві зібрано тільки скромну суму 30—40 кор., то се дало би поважний фонд 100,000 корон.

Не сумніваємо ся, що примір самбірського деканату знайде загальне наслїдуванє.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
Published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:
United States:
$2.00 per year
$1.00 per 6 months
$0.75 per 3 months
Jersey City, Canada and other foreign Countries:
$3.00 per year
$1.50 per 6 months
$1.00 per 3 months
Single copy 3 cents.

ПЕРЕДПЛАТА:
В Звучених Державах:
на рік $2.00
на пів року $1.00
на 3 місяці 0.75
В місті Jersey City, до Канади і других країн:
на рік $3.00
на пів року $1.50
на 3 місяці $1.00
Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі мони-ордера і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".

При висилаю замовлення належить долучити мони-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

ЧИСЛО УКРАЇНЦІВ-ВИСЕЛЕНЦІВ У РОСІЇ.

Розміщенє виселенців по Україні.

Із статистичних даних, які оголосив спільний виділ земського й міського Союза для справ утікачів, виходить цілком ясно, що більшість виселенців припадає на не-Українців — Поляків, Жидів, Латишів, Москалів, Литовців, Німців і инших. Хоч національна приналежність виселенців не відома достаточно, всеж таки можна в приближенню сказати, що число Українців-виселенців становить найбільше 15—20 процент загального числа утікачів і то вже з уключненем Волині й Поділя. Вісти про брак української людности в землях занятих тепер австрійськими й німецькими військами, не відповідають тому дійсности і мусять бути сильно переборщені.

Статистичні дані виказують, що з кінцем листопада було 2,267.274 виселенців та що пересічно не виандрувало звичайно більше як 10—20 % людности. Число Українців-виселенців не буде певно більше як 400.000 на загальне число 2 і пів до 3 міліонів усіх Українців, що живуть на терені заколоєнем виселенем і на загальне число всіх утікачів у висоті 3 міліонів, коли дочислити ще втікачів, які пробувають на Сибірі, Волині, Київщині, Кавказі, Фінляндії і в шістьох московських губерніях, де переведено реєстрації виселенців. Що число Українців-виселенців не таке вже високе, видно між иншим з того, що з Волині спільний Союз евакував за три місяці, серпень, вересень і жовтень тільки 175.000 осіб та що самих Поляків і Жидів начислюють між виселенцями около міліона. І так Поляки подають число своїх утікачів на звиш пів міліона, а навіть цілий міліон („Дзєнник Кійовскі"); литовський комітет опікуєть ся над 300.000 земляків, латишський над звиш ¼ міліона Латишами, а жидівський комітет самих тільки незаможних земляків числить на звиш 350.000. Се вже само до, що найменьше 60 % всіх виселенців, а деж ще Москалі, які вибрали ся майже в цілости і дали рішучо около 500.000 виселенців, Німці, Чехи і т. д.

Виселенців розміщено переважно в центральній Росії, але в значнім числі і по селах українських губерній: по містах осіло тільки 328.819 осіб. З губерній найбільше виселенців у катеринославській губернії, бо кругло 250.000 (або кругло 10 % усіх виселенців) і в Харківщині, де приміщено 121.000 душ. В Донеччині осіло около 80.000 виселенців, від 16.400 до 47.000 поселило ся між иншими у губерніях таврійській, чернигівській, могилівській, полтавській, воронїжській і херсонській. Дрібніші партії виселенців від 1.000 до 7.500 припадають ще на ставропільську, бесарабську й подільську губернію, 3 українських міст найбільше виселенців у Харкові й Катеринославі, по 30.000. Разом розміщено по Україні около три чверти міліона виселенців.

ГРІХ І ГРІШ.

Ти памятай, гони біду,
Плати усе за „Свободу",
Безгрішна та душа,
Що на се не жалує гроша;
Але безгрішні адміністрації
На сьвіті не мають рації.

ГЕРОЙСЬКА ОБОРОНА УСТЕЧКА.

З австрійської пресової кватири доносять:

Покинене приміства в Устечку над Дністром переведено серед обставин, які дають гарне сьвідоцтво правдивому геройству австро-угорських військ. Вже підчас послідних боїв вживали Росіяни всіх зусиль, щоб тільки здобути сей шанець. Мимо сього безнастанними наступами ані підчас новорічної офензиви, ані пізнійше підтримуваними зусиллями не вспіли вони осягнути якийнебудь успіх. Таким робом шанець сей завдяки тому, що за нього ведено завзяті бої, в своїй дійсній вартости яко відтинок фронту здобув собі ледви незаслужено велике значінє. Сей шанець лежав яко відокремлений на лївім березї ріки, через боєвий фронт кинений клин в російську лінію; по сїй причині вважали його Росіяни наче терпе вбите в тїло.

Росіяни старались всїми силами його здобути. Свій онодішний напір підприняли з великим накладом артилєрії і людий. Розвинувши наступ при помочи мін, змогли вони, здобувши середину шанця, зробити в нїм вилім на 300 метрів. Мимо сього залога під проводом полковника Плянка боронилась дійсно по геройськи. В її склад входили цїсарські драґони (ч. 11), один відділ машинових крісів мекленбурських драґонів (ч. 6) і сапери.

Вісїмкратна перевага підняла наступ на малу громадку, яка, цїлковито відтята, боронилась розпучливо. В шалїючім огни тяжкої і полевої артилєрії удержалась вона від 10 рано до 5 вечером, непохитно сїм годин. Немилосерно робили ворожі гарматн і міни щораз нові вирви серед перешкод. Одна лїйка творилась побіч другої, одна перед другою падала перешкода. Вечером всї становища були знищені. Тодї полковник Плянк розказав відворот. Коли з правого берега Днїстра ц. і к. артилєрія перепняла Росіян у здобутю шанця, дійшли ранені та меньші відділи в смертоноснім огни до ріки і почали переправлятись. Однак ворожа артилєрія доосередним огнем так атакувала, що не було й бесїди, щоб перевести решту. Переправу спинено, а полковник Плянк видав розказ: „Мусимо перебитись!" Він рішив прорватись через Устечко, яке якраз Росіяни заняли, щоб дійти до височин, де розтаборились ц. і к. війска на північ від Днїстра коло Заліщик. Непохитно станув він на чолї своїх жовнїрів і около пів до 4 рано пійшов вперед. В пітьмі вдало ся йому продертись через російські ряди і о год. 6.10 рано дійшов до наших передних сторожий.

(„Українське Слово" з 23. марта 1916).

ЧОМУ ВТІК МИКОЛА?

Одна нїмецька ґазета містить донись добре поінформованої особи про причину втечі чорногорського короля Миколи зі свого краю до Франції.

Микола втік з Чорногори ізза побоювання, щоб його гроші, зложені в французьких та анґлійських банках, не пропали. Се було для нього рішаюче. Перед сьвітовою війною підняв проворний Микола свої депозити у віденських та берлїнських банках і зложив їх у Франції й Анґлії. Він не сумнївав ся про побіду почвірного порозуміня. Щойно упадок Сербії отворив йому очи.

Предвиджуючи, що з його краєм станеть ся тесаме що й зі Сербією, розпочав король старанно, щоб підняти свої депозити в анґлійських та французьких банках. Та справа не йшла легко. Все вирнали нові перепони; а міжтим ґенерал Кевес здобув браму до Чорногори — гору Ловчин. З урядових звітів виходить недвозначно, що вже тоді розпочали чорногорські парляментарі заходи в цїли здачі.

Якраз під сю пору французькі й анґлійські банки дістали від своїх правителїв поручене, щоб не видали гроший Миколї, бо вони служать яко запорука на жадане держав почвірного порозуміня. В хвилї, коли Микола звернув ся з своєю просьбою до Австро-Угорщини о мир, наспіла вістка, що його ціле майно є в передодні конфіскати, коли він буде вести дальші переговори. Не було часу до застанови. Король мав дві дороги: або зречи ся свого майна, або перервати переговори. Щоб оминути дальші дїлеми, втік. Страх перед стратою цїлого майна взяв гору над любовю до краю та вітчини. Щойно в Люґі одержав він запевнене, що його майну не грозить ніяка небезпека, бо він вже на французькій земли. В той спосіб вратував Микола своє майно, однак правдоподібно втратив престол.

ІРОНІЯ.

У золотї до сну заходить
Чарівно сонце... Осїнь
Политі кровію поля
І по руїнах нари водить...

Літає смуток над ланами,
Стежками наша скарга йде,
Вселюдські болї в даль несе
І сїє чорними полями...

І ясні мрії нас кидають...
Серед нарікань і нивлень
Надії без слїду зникають.
Ідуть, ідуть — і далечінь —
І нам, немов на глум, лишають
Отрую болїсних вражінь...

Юрко Шкрумелик, У. С. С.

ХРЕСТИ.

Лїсисті взгіря Карпат затінюють густими борами бистрі води Прута й богате підгірське село Л. в надвірнянськім окрузї, що розложило ся по обох боках ріки. Лїси тут переважно листкові: дубів, буків, берез та ліщина. А висше них почуєш запах ялинової живиці. Здаєть ся тобі, що входиш в якусь затишну сьвятиню, отінену вічними гаями, овіяну запахом сьвятого кадила... Поважно шумлять дуби й рослї береги, перешіптують ся про незнані нам тайни... А повага таємничого їх говору уділяють ся твоїй душі, вроочистостю наповнює твоє серце, дивним забутєм упоиває твої нерви. Поважні дуби глядять гордо з діл на пінистий Прут і на тонкі лози в лугах, що гнуть ся від вітру: сьвідомі того, що є зважами входу в могутні верхи Чорногори.

Чиж сьмів би ти подумати, що найдеть ся зухвалий вітрий заколотить їх відвічну тишу й сягне безправно сьвятотатською рукою, щоб ізломити їх могутнє гиле? Чиж сьмів би ти повірити, що їх урочисту повагу розвіє колись злобний сьвіт підлого розбишацтва?... А все-ж так стало ся! Недавно ще горіло тут кріваве пекло, що сушило мох і ніжну травицю лїса, а серединю лїсової сьвятині прорізували свисти смертоносного олова і сталї. Та буря проминула. Зістали ся тільки повалені ниї столїтних дубів, зістали ся рани в землї, що зівають... І ніхто не береть ся їх лїчити, ніхто не витягає з них зелїза, ні трійливої міди.

Зістала ся також коло пятьсот метрів довга могила, що, наче пухлина на тїлї людини, тягнеть ся збочем гори! Вона ще сьвіжа, ледви вкрита травицею й жовтим листєм... А на обидвох кінцях того незвичайного гробу стоять два високі хрести, вироблені з галузий повалених тарматними кулями дубів. Химерна доля суділа їм стояти на сторожі кости тих самих людий, що немилосерно звалили з ніг їх батьків... І здаєть ся тобі, що чуєш стогін дубів, які надають, зойк ранених берез, плач пошматованої землї... А слова, що виходять з уст старого селянина, дадають жалем, ридачем і жахом у твоїй душі, а його дивно спокійне оповіданє видить ся тобі неймовірною казкою. А він глядить на дубові хрести та глядить десь у далечінь, говорить, наче не до тебе:

— Те було при кінци мая минулого року. Ми з радісним дожиданєм виглядали приходу австрійських військ і тїшили ся, що гарматні стріли чути все докладнїйше, а вороги з кождим днем утікають. Нарешті опустили Москалї й наше село, а у стіп лїсистого „Діду" лишили задну сторожу, понад тисячу салдатів, що за всяку ціну мали здержувати як найдовше австрійські війска, щоб дати змогу своїм утекти цїло. Останну ніч провели вони в селї та рабували й нищили, що попало. Мабуть прочували, що се їх останний празник...

— Коли рано на другий день підсунули ся під гору, посипав ся на них нечайний град куль. Се були передна сторожа австрійських війск, що за ніч успіла належито укріпити ся, і, невидна для ворога, засїла на його шиї. Зачала ся страшна стрілянина. Австрійців було в троє меньше ніж ворогів, які наборзї покопали собі рови та стріляли до Австрийців з долу. Вони мали ще й дві гармати; противно — Австрійці на горі стріляли тільки з крісів. Бій тривав до вечера. Жодна корона не уступила. В вечер прийшла ворожа підмічь, завбільшки одної тисячки. Вони дістали приказ узяти приступом гору й полонити австрійську сторожу. Коло десятої години в вечер пустили ся ворога забитою лавою в гору. Австрійські жовнїри повитали їх градом куль, а коли то не помагало, вискочили самі з ровів і кинули ся на ворога.

— Австрійців не було вже більше ніж чотириста. Зачав ся страшний бій на ножі. Оклики „ура", що залунали по горах, збудили ціле село. Відважнїйші селяни пійшли приглядати ся битві, за що богато з них заплатило своїм житєм. Завзятий рукопашний бій тривав около пів години. Австрійці, наче та лявина, летїли з гори; один поривав за собом кількох ворогів на багнет — і сам гинув від штиків. Пробитий смертельно, падав на землю, а в судорогах конаня завдавав ще й свому убийникови смертельний удар. Ряди обох сторін стали на очах рідшати; число ворогів було вже ріжне австрійському. Та з них зістали ся найзавзятїйші: ніхто не думав піддавати ся противникови. Вони вже били ся тільки одинцем: здорові добивали ранених, ранені, причаївши ся, стріляли що з здорових, мали їх трупом — і самі гинули від упалих кроків. Так робом лягли всї — вороги й Австрійці. Коло півночи хрестьяни, тільки перерахували стоси смертельно ранених наповнили гори та стелили ся селом.

— В живих зістали ся тільки один Австрійці; він ледви держав ся на ногах від утоми по страшнім бою, пустив ся в село, щоб зібрати людий до помочи в похоронах своїх товаришів. Коли він так ступав по купах трупів, вирвало ся з його грудий таке зітхане й він промовив: Боже, Боже, помилуй нас!... Як тільки се виповів, почув за собою кроки людини й оглянув ся. До нього надійшов один російський салдат і, кидаючи ся на лінію австрійського війска, сказав, повтаючи сльози:

— Брате! Я також зістав ся живий, одинокий з своїх товаришів. Бачучи тебе, прийняв ся я за кудри трупів, хотячи й тебе збити як свого останнього ворога. Та коли я почув, що з твоїх уст вийшло кілька зітхань й ти призвав Бога на поміч у моїй рідній мові, я отямив ся й хам ся тепер свого наміру. Роби зі мною, що хочеш, — ти побідив мене словами. Я поважав тебе, як і твоїх товаришів, що, в троє слабші від нас, зуміли вдержати нам пара в стрілянім бою. Бачу, що ти син того народу, що і я — ти мій брат —

і я хотів би з тобою помирити ся. Зрештою вільна тобі рука, — я твій полонений. — При тих словах кинув салдат свій ніж до долу й, зализавши ся слїзми, заридав: Боже, Боже, за що нас так караєш?... На то відказав ся австрійський вояк:

— Сам Бог напоював нам обох вийти живими з тої страшної різні. Тож шерегіємся присягаймо ся по божому своїм полеглим товаришам... Обидва виробім по одному хрестови з отсих повалених дубів і зіставмо їх на полю бою, щоб їх завтра селяни поставили по боках спільного гробу наших другів, бо похоронити їх ми не вспіли...

— Як стій кинули ся вони обидва до дубів, що лежали, та стали шаблями й рисками виписувати хрести своїм братам. Не минуло й дві години, як хрести були готові. Вони положили їх побіч себе на видній місци, а самі, клячучи, щиро молили ся. — По молитві сказав російський Українець до галицького: Я готовий, веди мене до свого війска!

— Ні, брате, — сказав на це Австрієць, — ми тепер обидва різні силою, обидва пережили таку страшну хвилю, — не годить ся мені брати тебе в полон. От лїпше пійдем до себе і повідомлім рідних своїх братів про їх загибель. Се саме і я зроблю. Ідь, нах противні дороги... Вони попрощали ся й розійшли ся до своїх.

— Сонце, що сходило, представляло ся страшний вид. Ціле збоче гори було здяте кровю, вкрите трупами. Під горою стояли ще дві опущені гармати — нікому було їх обслугувати. Вже не було чути людського стону — лиш, що всї мертві. А наші люди, що всїх хоронили, нарахували три тисячі трупів. Вони скинули їх у довгу спільну могилу до склону гори, а на обидвох її кінцях посадили дубові хрести, вироблені борцями своїм братам. Ту могилу вважають за закляту, — люди обминають її з тривогою. Говорять, що в місячну північ устають усї борці з могили й зачинають бій наново. І знову ллять ся кров і падуть трупи, а звук ударів їх кістяків наповнює гору грозою...

Наче приголомшений слухаючи страшних слів. Твоє серце кріваває ся, а душа плаче від болю. І подвійно давнить у твоїй душі стогін повалених дубів і плач ранених берізок... Ти чуєш їх жалісний шепіт у тиших ночи:

— Плачуть дубові хрести, —
Сльози їх пропустить могилу...
Шумить пінистий Прут по каміню,
А шум його, то лячна скарга серця...
Стогне гора, рядна земля крівава,
П'ють тисяч татар людських костий...
Зойкає ліс і квалять бір широкий,
Його квилїнє — елегія безмірного жалю...
А лист трясеть ся, мовчки шепче сам з собою...
Три тисячі, три тисячі ізрізаного війту, —
Три тисячі вдовиць і материй плачущих, —
Скільки тисяч сиріт — дітий бездомних...

А шепіт той будить полягших борців. При сьвітлі місяця встають вони з могили; в фосфоричнім сяйві їх костий відбиваєть ся їх кріваво стать... Легкий вітер колише ними та зганяє їх в одну громаду. І здаєть ся тобі, що чуєш шепіт їх тайних нарад... в обіймах смерти поєднаних братів...

Юрко Шкрумелик, У. С. С.

РОЗУМНІ ГАДКИ.

— Як незгорово їсти надто много меду, так добуватись слави — не є славою.

— Не відказуй безумному по дурному, щоб не став похожим на нього.

— Словами годі раба навчити; хоч він і чує, та що-ж? — не слухає.

— З усякої праці є користь, а з пустого балакання хиба тільки шкода.

— Як літем сиїг, а з жнива дощ, так дурневи почесть не лицює.

— Що в рилї свині золотий колець, то краса в женщини безумної.

— Докір явний богато лїпший ніж укрита любов.

(З приповісток Соломона).

ПІСНЯ ПРО МОСКОВСЬКИЙ НАЇЗД НА ГАЛИЧИНУ.

Ой батюшка Ніколушка підкрутив ся вуса,
Гадав взяти Львів, Перемишль, а чорт приніс Пруса.
Підкрутив цар собі вуса, зачесав чуприну,
Гадав взяти Львів, Перемишль, цілу Галичину.
Галичини було мало, хотів Буковину;
Алеж бо ти дали школи, ти Олексів сину!
Будеш її памятати, поки будеш жити,
Як би мавш з Австрійком ще раз колись бити!
Дали тобі добру школу, дали і науку,
Щоби ти вже в Галичину більше не пхав руки.
Ой ти, царю Ніколаю, не добре то буде,
Бось утратив тані файні свої власні люди.
Мамам синів, дітям татів, жінкам чоловіків,
Ой пропав єс ти, небоже, ам тепер на віки!
Сам тебе трохи Хіни, потім Японія,
А тепер ті дойдають Прус, Венґри й Австрія,
Гадав єс ся імперити сей раз з Германами
Тепер мусиш утікати, ни будем панами!
Бодай тебе, Ніколаю, жінка не пізнала,
Через тебе вся Росія на віки пропала!
Пропадь і ти з своїм стрийом і мамов вдовицев,
Не мало єте си напили людської керниці,
Ой аж тепер ти, небоже, на віки пропав єс
Бо ти си вже не удало, що вічно гадав єс.
Гадав єс нас поробити тут всїх Москалями,
Тепер відси забирай ся, ми будем панами.
Зажурив си Ніколушка, що далї робити,
Бо як ще раз підопхасць, то ще будуть бити.
Зачепив єс си, небоже, в коротку годину,
Тепер мусиш утікати може і в чужину.
Тепер мусиш утікати, патинни губити,
Не хотять ті ті австрійські люди полюбити.
Не хотять ті полюбити, а навіть і знати,
Бо вже їх си тай найли ті російські нати.
Не повіг ти Дудинкеви анї твій Геровскій
Анї наші москвофіли, анї Мончаловскій.
Москвофіли обцїли, тим всім рубльохапам,
Що за рублї їх чекає сухая гилина.
Дудинкевич бородатий знав, що го чекає.
Бо ще місяць перед війнов, а він вже втікає.
Забрав сліди з Коломиї тай гроший чимало,
Бо він уже сподівав ся, що його чекало.
Щож ви тепер, господинцю, будете робити,
Хиба Жидам дров рубати та воду носити.
Вертаєм си ще й до тебе, ти батюшко царю,
Ніде тебе не забудем, навіть на цвинтарю!
Ніколи ті не забудем, поки будем жити,
Мусим з тебе ще і сему шкіру ізлупити.
Шкіру з тебе як злупимо, озмем ся до кости,
Щоб вже більше не боятись непрошених гостий.
Алеж тото твої гості драпіжні як круни,
Хоч би у изіменьшу шпару, всюди пхали руни.
В мисни, горшки, талерини — всюди пхали рило,
Анї нам си таке війско ніколи не снило.
Рабували хати, стайні, комори, стодоли,
Отож собі славні війска батюшки Миколи.
Ой, батюшко Ніколушко, по що ти си тріпав,
По що ти си до Австрії і до Німця чіпав?
Як єс видів щос не годен, то було лишити,
Усї кошти заплатити тай перепросити.
Бо Германи дїбрі люди, булиб єс згодили,
А так тепер і заплатиш і добре набили.
Залупс з тебе сему шкіру, озмут си до кости.
Пійдуть вони ще й до тебе також троха в гості,
А там вони із тобою рахунок ізроблять,
Аж як твою всю Росію в кавалки подроблять.
Забрали ти королївство, возьмуть Україну,
Не будеш ти так гуляти, ти Олексів сину.
Позбув єс си королївства, стратив єс Варшаву,
Аж тепер ти вже істратиш на цїлий він славу.
Розберуть ті на кавалки тани сего літа,
Щоби ти вже си не рушив як до кінця сьвіта!

Зложив Василь Жабок з Коломиї. Записано в грудни 1915 від Анни Янюк (Петра) з Жабо косівського повіту. Початок пісні зложили російські і українці-салдати.

РОДИМЦІ! СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ І НА ДАР ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ!

ВІЙНА ЧИ БІЗНЕС ТРОСТІВ?

Бідна мати (до капіталіста): Чого ви так щораз то ціни підносите на хлїб і на всякі промислові вироби? Таж бачите, що ми і так з голоду загибаємо!

Капіталіст (закриваючи лице маскою і вбраним воєнну шапку): А чи ти не видиш, що то всьо війна робить? Чо го від мене хочеш?

Ольга Кобилянська.

ЧУДО.

(Оповідання.)

Червень.

Час, де розцвітають ся нужінки цьвітів, де цьвитуть рожі, лилії й таке инше чудове в природі. В місті на той час розпаношуєть ся спека. Вона тут гірша, ніж далеко на полях і нивах. Вона ніби сплуває ся межи пуп, щоб не шкодити хвилюючому, достигаючому збіжу, не засушувати його передчасно, виливаючи з нього вохкі, жиливні соки.

Над вечір одного дня, коли сонце ладило ся до сходу і вже й з помежи мурів усунуло ся, вона розвіяла ся кудись, зіставляючи по собі лиш легкий сумнів тепла, — мешканці гуртом висипали ся по вулицях, щоб подобувати ся воздухом і відітхнути широко. В місті перебували вже свої, Австрійці, тож можна було свобідно проходжувати ся і говорити.

Перед одним правительственним будинком стоїть вояк на варті. Він стоїть неповорушно в своїй будці, або виступаючи з неї, проходжуєть ся кілька кроків перед будинком вперед і назад.

І знов стоїть і знов проходжуєть ся. Так через дві години. Потім приходить другий, він уступає і відходить, щоб по упливі двох нових годин знову з'явити ся на своїм місци і сповняти службу.

Коли-ж він оттак будинок сторожить, чи не за кождим перехожим стежить очима, — він завсїди, що перед своєю душею, не може позбути ся того, що ніби від місяців уже завзяло ся на нього, напинає краплю за краплею його розум чи мозок і повзи щось з нього виробляє. Воно — то тота місцевість, ті хвилини, в котрих з заду, понад головою, понад плечима, колоух перелітали, свистіли ворожі кулї, ревіли гармати — відбуваю ся пекло.

„Схорони ся!!!" гукнув до нього в ті страшні хвилї один з його камратів і сам висмикуєть ся, мов кіт, з свого місця під деревину, що недалеко росла, котру ніби сама Божа рука поставила чи не на сей саме час для чиєїсь охорони. „Моє місце тут, я присягав!" відкликнув він. „Будь Божа воля!!!"... Ледви що кликнув він отсі слова, як ударив знову грім, і він нараз бачить — його камрат, що ледви що рушив ся з місця, щоб скочити під дерево, біжить вже кілька кроків перед ним — але, всемогучий Боже! — без голови, а за хвилину — дві валить ся до долу... З ним самим ідеть ся таке, ніби він скаче вперед, в клекотаче пекло з гуків, крику, зойку.

Хто з них обох остав ся без голови — він, чи камрат? В першій хвилі не знає. Він сього ще й через кілька день не знав. Він лише нараз побачив себе в шпитали, між масою инших камратів і як коло нього порали ся лікар, доглядачки, жінки й инші люди.

І потім наново нічого не знав.

Пять місяців минуло з того часу, а його мучить усе ще від часу до часу та картина. Він плаче й сьміє ся на спомад того. Він не знає, чого він плаче, і не знає, чого його сьміх збирає.

А крім того ще щось і другі.

То друге стає слїпом за першим, ніби з иншого якогось сьвіта, противного, далекого, що виволіко ся з того самого пекла й опинило ся, втиснуло ся на віки в память.

Шпиталь.

Він там був, щоб відшукати свого рідного брата, та не віднайшов. Той поздоровів і відїхав.

Входить туди, а там тихо, а може йому так здавало ся. Давно тишини, сунокою не зазнав...

Отже тихо.

Чому так? Ходять на пальцях чи не всі. Говорять більше тихцем. Обережно ступає й він сам, хоч не знає що чому. Ніби вступив у храм смерти, що ховаєть ся за зачиненими дверми та не дає живим говорити голосно, ступати, ба навіть дихати і грозить. Сумно. Страшно. Він, як связано, прийшов свого брата відвідати, що мав тут знаходити ся і лічити ся на очи, котрі через ворога також потерпіли.

Ступає в одну сїню, оглядаєть ся і ніби відразу в серцю сходоніло. Що він бачить? Де-б і не поглянув, всї ушкоджені на очи, або вже сліпі. Стільки гора! — він не може спамятати ся. І не замічає, як підводить руки і верхом їх утирає сльози. Ах, вони в нього злиють ся. Злиють ся, як і в поранених. Він гине, він зараз згине з жалю... а очи плачуть...

Вартівник чи слуга, що його опроваджує, каже тихцем: „Он там сидить молодеський український поет і пише пісні. Зразу, переженовши ся, що утратив зір на віки, він хотів собі жити відобрати — його розпука не знала межі... наділ... далі він успокоїв ся й помирив ся з тим, що вже ніколи сьвіта не побачить. Тепер пише".

Він глядить за вказаним. Так. При столі сидить якийсь юнак, перед ним папір. Він держить щось у пальцях і ніби пише; — а може й писав, тимчасом з очий злиють ся сльози... Инші лежать у постелї, з лицями мов мертвими, вихудлими, пожовклими, з червоними дірами там, де колись блестіли очи...

Инші знов з пообвязуваними очима, з устами, покривленими з болю, якого ніколи не опишеш, хиба з каменя виріжеш. Все то мовчить... десь-не-десь ворушить ся... застогне... зітхне без слова... або, в голос крикне.

Усьміх не видко.

Десь загубив ся...

Вийшов відти.

Брат поздоровів і знов у рядах.

Тут мертвечина, терпляче мовно — і сліз. Одні їх витирають, инші так зіставляють... Там знов гурток слїпців виправляєть ся кошики плести... Треба з чимось вернути до дому, як уже не з очима, щоб удержувати далі жінку й дїти. На хліб заробляти, хоч очи не побачать вже ні жінки, ні нікого на сьвіті — лиш одну вічну темінь. Та хліба треба.

Він плаче на снопах отсього другого, він усе плаче. Чи те страшнійше, що спочатку було... чи отсе, оповите тишею і сліями, — він не знає. Воно не зливаєть ся до купи в одно перед його душею, то розбігаєть ся і розносить душу.

Нараз.

Панське, мале осьмилїтне може, дївчатко з своєю матїрю переходить коло нього і стає. Дивить ся хвильку на нього. Чого, що подобає на нїм? Несе в руках дві рожечкі і нараз несподівано тицяє йому одну в руку. „Бедїть, вояк, рожечку. Вона така гарна. Правда?"

Він опамятовуєть ся, вертає думками відти, глядить на дївчатко і бере з дитячої ручки квітку. Пахуча, понсова. Він через хвилю дивить ся на неї уважно і мовчки. Потім несподівано цїлує її.

„Господи!" — каже і здіймає руки в гору, враз з квіткою.

„Який я щасливий! Дякую тобі, Всемогучий, що я такий щасливий. Я живу і бачу твоє чудо! Доси я не знав, що я щасливий". І заплакав бідний вояк і засьміяв ся нараз перший плачем і усьміхом здоровя...

Мати початувала счудоване дївчатко дальше.

„Що йому, мамцю?"

„Цить, дитинко..." відповіла мати. „Він щасливий, а Бог милосерний"...

Чернівці, 15. липня 1915.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

„День готовости".

Мейор Ню Йорку Мічел проґолосив день 13-ого мая с. р. яко „день готовости" („препереднес дей").

В той день в домах міста повиставляють американські прапори і більше ніж 100.000 горожан візьме участь в поході улицями. В тій нараді будуть заступлені всї верстви населення Ню Йорку.

Се один із способів американських для аґітації за „препереднес", то є за готовостю до війни, яку голосить президент Вілсон і Розевелт, котрий в той спосіб робить собі „препереднес" проти Вілсона на недалекі президентські вибори.

Страйк гробарів у Філядельфії.

Філядельфія, 26. цьвітня. — На цвинтарі св. Хреста находить ся в трупарни понад 20 трупів, котрих нема кому похоронити, бо гробарі вийшли на страйк. Вони домагають ся підвисшеня платнї о 25 центів денно. Як сей страйк не покінчить ся скоро, то трупарня буде заповнена мерцями по береги.

6.000 сиріт в цирку.

Вчера у великій галї „Медісон Сквер Гарден" на цирковім представленю фірми Барнум і Бейлї було 6.338 сиріт, для котрих уладжено нарочно се вечірнє представленє. Наперед увійшли до салї малі каліки, котрим дано місци в льожах (бакcах), аби їм лекше було сидїти, а опісля засипали галю тисячі здорових сиріт, хлопців і дївчат, з усїх нюйоркських сиротинців. Дїти дїставали також даром всякі перекуски і ласощі. По представленю всї розходили ся вдоволені вражіннями того, що бачили.

Сліпий редактор.

В Мілфорд, Огайо, є редактором тижневника „Валей Ентерпрайз" 22-лїтний С. М. Адамс, який осліп перед 11 роками. Він виконує всю редакторську роботу (окрім коректи) і пише на машинї (тайпрайтері). Його помічник вичитує йому всї статї і новинки з ріжних ґазет, а він переробляє все те на свій лад і дає до друку. Він буває також на всяких мітінґах і запамятує собі дуже докладно всї подробиці. У вільних годинах пише оповіданя до журналів. Редаґованою ним ґазетою читачі дуже цїкавлять ся.

Боротьба боротьбі биків у Мексику.

Проти боротьби биків у Мексику виступали деякі люди від ряду лїт, але все безуспішно. Замилувана в тій дикій забаві суспільність не хотїла навіть слухати про се. Звісний довголїтний диктатор сього краю, президент Діяц бував часто самий на тих „бичих" забавах, а так само робив Мадеро. Чого не могли вичитати мирні часи, се здїлала революція. Часопись „Ель Демократа" розпочала сильну аґітацію за знесенем сеї нелюдської боротьби і дїждала ся сього, що широкі круги мексиканського громадянства домагають ся тепер знесеня улюблених давнїйше „корридає".

Бандит зловлений.

Бандита, який сам один, заповівши вперед в ґазетах про напад на трен, розоружив тайного полїсмена, який спецїяльно на нього готовив ся, і змусив його пійти відтак поміж насажирів з капелюхом до сколектованя від них всїх гроший і дорогоцїнностий, на трені Юнїон Пасіфік Калїфорнія Лїмітед, коло Ханна, Вайомінґ, зловлено. Схопила його погоня, яка пустилась за ним сейчас по грабежи. Догадують ся, що се той сам бандит, який в лютім затримав трен коло Ґрін Рівер, Вайомінґ, в марті зрабував трен на Ореґон Шорт лайн коло Рой, Юта, а в цьвітни затримав трен Юнїон Пасіфік Оверленд Лїмітед коло Корлет Джонкшен, Вайомінґ.

Дитина прийшла на сьвіт по смерти матери.

Марія Фукера, мешкаюча на 3-тім поверсї в домі ч. 103 при улици Коломбія в Бруклинї, стояла минулої суботи зі своєю однорічною донечкою на руках при вікнї і махала рукою до своєї переходячої приятельки. Нараз стратила рівновагу і полетїла разом з дитиною стрімголов на подвірє. Коли сусїди збігли ся до упавшої, вона вже не жила. Коло мертвої матери бавила ся весело її однорічна дитинка Марія. Прикликаний із поблизького шпиталю лїкар Франц Рінґ оглянув забиту жінку і переконав ся, що вона мала ледва день стати матїрю. Завізвавши до помочи другого лїкаря, др. Рінґ вніс тїло забитої до сїнї дому і тут перевів на мертвій жінцї цезарівську операцію (розтив утробу і черево матери), в наслїдок якої прийшла на сьвіт здорова дївчинка, важуча шість і пів фунта. Дитину забрано зараз до шпиталю, де вона по кількох годинах дістала сильні конвульсії (мабуть через потрясенє в лонї убившої ся матери), які позбавили її нарешті видертого природі житя.

Батько стратив око через забавку дитини.

Николай Деґраф, суперінтендент компанії зґущеного молока в Мідєлтавн, Н. Й., лежав у ліжку хорий на інфлюенцу. Одно з його малих дїтий кинуло на ліжко забавкою, яка вдарила хорого батька в праве око. На оці зробив ся зараз боляк, а по якімсь часї лїкарі мусїли винати око. Десять днїв перед тим нещасливим випадком Деґрафа намовлено взяти випадкову полїсу, від якої виплатив премію $15. Аґент компанії полїтичив тепер з обезпеченим Деґрафом справу в той спосіб, що виплатив йому одноразово квоту $3.700.

Смерть в огни.

У Пітсфілд, Масс., повстав дня 24. с. м. з невідомої причини огонь в стайни Гамілтона. В огни погибло двох людий і 22 коні.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Цїсарська подяка для Ставропігії.

Львівське „Укр. Слово" доносить: Послїдні загальні збори членів Ставропігійського Інститута у Львові, котрі відбули ся дня 2. лютого с. р., вислали до цїсаря телеґраму з заявою льояльности і подяки за переданє інститута в українські руки. На сю телеґраму наспіла сими днями слїдуюча письменна відповідь:

„Президент ц. к. Дирекциї полїциї. Ч. 1581/16. Львів, 16. марта 1916. До Хвального Виділу Ставропігійського Інститута, до рук Високоповажаного Пана Григорія Кузьми, ц. к. Радника Двора у Львові.

„Його Цїсарське і Королївське, Апостольське Величество велїв Наймілостивійше висказати Найвисшу подяку новоконституований Раді Надзираючій Ставропігійського Інститута у Львові за переслані телеґрафічно вірнопідданчі висказы.

„О сім маю честь повідомити Хвальний Виділ наслїдком рескрипту Президиї ц. к. Намісництва з дня 2. марта 1916, ч. 348/Пр.

„Ц. к. Радник Державний і Директор полїциї: Райнлєндер, м. п."

Відбудова Галичини.

Правительство приступає до господарської відбудови краю. В тій цїли зорґанізовано при намісництві „краєву централю для господарської відбудови Галичини". Вона дїлить ся на відділ дївельний, рільничий, лїсний, відділ знищених міст, сїл, комунікацій і т. д. В цїли полагоджуваня справ, які відносять ся до відбудови знищених міст, громад і комунікацій будуть зорґанізовані окремі експозитури будівельні, яких округ буде обіймати в міру потреби один або і більше полїтичних повітів. Справи відновленя культури лїсної та рільничої, відбудови дрібного і великого промислу та торговлї належати будуть до полїтичних повітових властий. Потрібний урядничий персонал має бути взяти передівсїм з етату полїтичних властий, а відтак з инших державних властий в Галичинї. Намісництво можне покликувати також технїків — урядників автономічних, а по повітах фахові приватні особи, які мають бути звязані службовим контрактом. Яко дорадне тїло додано краєвій централї прибічну раду зложену з 24 членів; з того числа 6 делеґує краєвий виділ, а 18 буде іменувати намісник, углядняючи при сїм відповідні фахові круги та національні відносини краю. Прибічна рада так як і краєва централя буде поділена на три секції, одну до удїлованя рад в справах відбудови знищених міст і т. т., другу в справах відбудови господарства рільного і лїсового, а трету в справах відбудови дрібного і великого промислу. Статут предвиджує також в міру потреби покликуванє рад прибічних для повітів.

Полонені Українцї одного з таборів до Українських Січових Стрільців.

До редакції віденського „Вістника Союза визволеня України" надійшло ось-таке письмо: Просимо Шановну Редакцію, аби через посередництво Вашої поважаної часописи ми могли висловити подяку за різдвяні привіти Українським Січовим Стрільцям: Дорогий був нам Ваш відгук і як богато нових думок, сьвітлих надій принесла нам Ваша стрілецька вість. Дякуємо щиро. Скатертю Вам дорога аж до золотоверхого Києва, до Славутиці Дніпра, до Тарасової могили! Ви за Україну, Україна за Вас, памятайте се на кождім кроцї. Всїх в оконах товаришів витаємо. Щасть Вам, Боже! Зіставайтесь здорові та не забувайте і за нас.

Полїтичний засуд в Росії.

У київськім военно-окружнім судї розбирала ся справа шістьох осіб, обжалованих за належанє до російської соціяльно-демократичної робітничої партії. Усїх обжалованих засуджено на каторгу: міщанина Вас. Руданського на чотири роки, Р. Іцковського на 6 лїт, селянина П. Скачка на 4 роки, міщанина Ол. Ластовського на 5 лїт, Б. Маргуліса й І. Крейсберґа на 2 роки й 8 місяців.

Українцї в польських леґіонах.

Львівське „Укр. Слово" пише: Українцї, що знаходять ся тепер в польських леґіонах і хочуть перейти до Українських Січ. Стрільців, мають написати до Боєвої Управи і подати своє імя і назвиско та вияснити, чи добровільно вступили до польського леґіону, чи в наслїдок похибки, підступу, чи примусу; де тепер служать, при котрій бриґадї, полку, компанії, цуґу; та подати свою точну адресу і долучити заяву, що хочуть служити при У. С. Стрільцях.

Вивезені до Росії.

В виказї вивезених не було згадки про Василя Бахора, начальника громади з Вислобік пов. львівського, котрого Москалї арештували за „мазепинство" 28. марта 1915 р. і держали у вязниці у Львові до кінця мая, а відтак вивезли на Сибір. Він проживає тепер в снїсей ґубернії, Бельскій волости, в селї Мала Кеть, у господаря Гавдона. — Зі Зборівщини вивезли крім вичислених в „Дїлї" Данила Роговського, директора каси зі Зборова, Шпільмана, учителя з Кального і Наливайка, академіка з Богутина.

Українська пісня на чужинї.

Дня 2. лютого с. р. уладили однорічні добровольцї 24. п. п. в місті Фрайденталь на Шлеску прощальний вечір з нагоди відїзду VIII. турнусу до офіцирської школи. В програму входили побіч продукцій військової музики, скрипкового соля, декламацій і двох гумористичних німецьких штучок також наші хори, які відспівали Вахнянина „Хор Норманів", Нїщинського „Закувала та сива зазуля" і Сокільський марш. Добре зіспіваний хор під управою однор. добровольця проф. Волянського зробив на численно зібрану публику велике враженє. На домаганє офіцирів виведено підчас танцїв в кілька пар нашу колоницю, яку всї горячо оплескували. На вечері були присутні всї тутешні офіцири і найдобрійша публика з міста.

Українська школа в Володимирі Волинськім.

Дописуватель „Вістника Союза визволеня України" пише: „На просьбу жителїв Володимира Волинського відкрити приватну українську чотирокласову міську школу галицького типу з трома мовами, внесену тутешним „Народним Комітетом" коло 20. лютого, прийшла відповідь на руки голови комітету д. Евгена Чарановського, що позволять ся відкрити чотирикласову приватну школу в Риловичах з українською, німецькою та польською мовою. Риловичі се одно передмістє Володимира Волинського при луцькій дорозї. Дім, призначений маґістратом на школу, находить ся майже перед містом. Школа, хоч не зовсїм по бажаному, дозволена. Треба тямити, що в сих днях спроваджено тут з боку Поляків 3 сестри-учительки й науку вже розпочато в польській школї. Ми нїчого не маємо. Книжки, зошити й учителїв (учительок) бодай двох зараз треба тут доставити. Засобів наразї тут нїяких не буде. Тут дві учительські сили маємо на місци (учитель і учителька), хоч лїпші були би з Галичини, а для тутешних позамісцевих сил сотворити окремі однокласові школи, о що також увійде незабаром одно поданє". До вістки нашого кореспондента — пише від себе В. С. В. У. — додамо, що права згаданих трох мов треба так розуміти, що українська мова є викладовою, а німецька й польська тільки шкільними предметами. Знаємо також, що богато Українцїв-учителїв у Відни й деинде нудить сьвітом, не маючи нїякого занятя.

З Полтави.

При кінци минулого року та з початком біжучого зроблено кілька трусів серед полтавських дїдичів, підозрілих в українських симпатиях. Сючатку зроблено трус у подільськім маєтку земельного власника-дворянина, становиськи Михайла Ганька. В часї трусу забрано між иншим: ікону часів Петра, старий малюнок з українською написю, оцїнювану власником на 1.000 рублїв, портрет гетьмана Мазепи (російського видання), етноґрафічну мапу Буковини (видане Імператорскої Академії Наук) і українські початкові підручники галицького видання. Потім зроблено трус в Е. Ганька, помічника полтавського повітового предводителя дворянства, члена полтавської ґубернської земської управи тай у Павла Ганька, мирового судї полтавського повіту.

Письмо султана у віденській памяткові воєнній книзї.

До памяткової воєнної книги, яку видає місто Відень, післав султан кілька слів власноручно написаних, в яких висказує переконанє, що безперервні побіди союзних армій увінчають ся остаточним успіхом і просить Божої помочи до успішного покінченя війни.

Слїдами невдач.

„Київська Мисль" доносить, що канцелярія галицького ґенерал-ґубернатора повідомляє, що на підставі розпорядку найвисшого шефа армії полудневo-західного фронту розвязуєть ся всї цивільні власти в Галичинї. Недавно розвязали російські власти всї галицькі уряди, які „урядували" в Київі.

ПОЗІР! ПОЗІР!

УКРАЇНЦІ З КОТСВІЛ І ОКОЛИЦІ!

Заходом Аматорського Кружка при відділі 248 У. Н. С. відограє ся

в неділю, дня 30. цьвітня 1916 р.

в Orpheum House, Coatsville, Pa.

представленє

„УБІЙНИКИ"

ОСОБИ:

Гарасим, війт.....в. Антін Ганелюк
Ганька, його жінка.....в-ні Павлїна Грецька
Грицько, їх син.....в. Василь Гаврилюк
Василь, їх приймак.....в. Іван Гадзій
Яким Бегрій.....в. Андрій Грецький
Наська, його жінка.....в-ї Марія Білінська
Марійка, їх дочка.....в-ї Марія Вельмо
Десь парубок.....в. Николай Крівий
Вертайкин.....в. Яків Іванців
в. Василь Кречковський
Жид.....в. Стефан Пелин
Сьвідки.....в. Василь Кравчук

Відсть суди, лїкар, секретар, кат, гайдуки, свахи, дружки і весільний старости.

Рік дїє ся в Галичинї на Подїлю.

ПОЧАТОК О ГОДИНІ 7.30 ВЕЧЕРОМ.

Чистий дохід призначений на будову нової церкви.

О численну участь просить всїх

КОМІТЕТ.

31-32

Телефони: 2374 Orchard 6969

КОЛИ ПОСИЛАЄТЕ ГРОШІ СВОЇМ РОДИНАМ ДО РІДНОГО КРАЮ ТО ПОСИЛАЙТЕ ТХ ЛИШЕ через

„Американсько-Українське Бюро"

ЗАІНКОРПОРОВАНЕ ПІСЛЯ ПРАВА СТЕЙТУ НЮ ЙОРК.

З ПРИЧИНИ ВЕЛИКОЇ І ЧАСТОЇ ЗМІНИ ЦІНИ ГРОШИЙ, ПОСИЛАЙТЕ ГРОШІ В ОКРУГЛИХ СУМАХ В ДОЛЯРАХ, А БЮРО ВИШЛЕ ТХ ЧИСЛЯЧИ ПО НАЙНИЗШІМ КУРСІ.

ГРОШІ ПОСИЛАЙТЕ МОНИ-ОРДЕРАМИ АБО В РЕДЖІСТРОВНИХ ЛИСТАХ НА АДРЕСУ:

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc.,

520 E. 6th St., New York, N. Y.

НОВИНКИ.

ВІЩОВАНЯ ПРО КІНЕЦЬ ВІЙНИ.

Скільки разів віщували пророки про час тривання воєн, все помилялись. Помилка лежала все в тім, що вони визначували за короткий речинець до оружних змагань. В турецько-англійсько-російській війні панував загально погляд, що війна покінчить ся приступом на Севастополь. Та мимо сього кріпость держалась цілий рік, а союзники пролили чимало крови. В бурській війні предсказували англійські віщуни, з цілою певностию, що війна потриває не довше як один місяць. І тут, як знаємо, грубо вони недочислили ся. Взагалі майже з почином кождої війни більша часть „пророків" віщувала час тривання війни за коротко. І мимо всїх тих примірів повторилась стара похибка і в нинїшній сьвітовій війні.

СМЕРТЬ СЕРБСЬКОГО АРХИМАНДРИТА.

Із Сараєва доносять, що 19. марта с. р. помер там в 102. році житя архимандрит Ніколіновіц, колишний заступник митрополита та управитель дібр св. Гробу. Послїдних 20 лїт провів він осторонь службових обовязків, проживаючи на емеритурі.

ЧИ ПОЛІТИКА ШКОДИТЬ ЗДОРОВЛЮ.

Нераз можна у нас почути нарікання, що політика шкодить здоровлю, бо, мовляв, чоловік лише надлостить ся через ту політику. Тимчасом німецькі писателї виказують, що хто займаєть ся політикою, того вона — відмолоднює до пізної старости заховує йому ясний ум. І так глибокої старости доживали майже всї ті міністри, що мали богато клопотів. Наведемо тут лиш австрійських: міністер заграничних справ Тугут, що мусів лїтами терпіти ріжні пакости від Наполеона Великого, дожив 79 лїт, Кавніц, що служив аж під 4 цїсарями (Марією Тересою, Йосифом II., Леопольдом II. і Францом), дожив 83 лїт, міністер Меттерніх, що мав у політиці богато прикростий і на старість мусів утїкати в сьвіт, а кромі того був 4 рази жонатий, дожив 92 лїт, а його брат міністер скарбу, що в р. 1849 одинокий голосував на коронній раді проти знесеня конституції, дожив також гарного віку 69 лїт; граф Рехберґ, що був міністром заграничних справ в рр. 1859 до 1864, дожив 93 лїт і помер при повній памяти і т. д. Таксамо посли доживають звичайно глибокої старости. Випадки вчасної смерти між політиками розмірно рідкі.

БУДОВА ДОРІГ НА ПОЛІСЮ.

Деревляні дороги будує німецьке військо через болота на Поліссю. На будову 1 клм. дороги з'уживають там 12 тисяч дерев. Поліссє се частина українських земель в Росії, покрита багнами і великими лїсами. З причини багнистого грунту стрілецькі окопи будують там часто над землю, що вимагає великого труду.

ЗАСТАВ РОСІЇ.

Росія заставила Японії решту острова Сахаліна за позичку, котру затягнула у неї (часть того острова забрали Японці, вигравши війну тому 10 лїт). Є се вже пята воєнна позичка Росії.

ДО ЧОГО СЛУЖАТЬ У ВІЙНІ ПТАХИ?

Оповідають, що Французи примістили на найвисшій у цїлім сьвітї вежі Айфля в Парижи птахів-попугаїв. Сї дуже крикливі птиці перші зачувають здалека, як наближаєть ся літак. Тоді вони починають дуже верескливо кричати. На сей крик звертають увагу люди і можуть заздалегідь запримітити німецький літак, що наближаєть ся до Парижа. Тоді мають Французи час приготовити ся до острілюваня ворожого літака і вислати своїх летунів на боротьбу з ворогом у воздусї. Подібно заходують ся меви на мори. З історії відомо, що раз чуйні гуси вратували старинних Римлян перед розгромом своїм верескливим ґеґанем серед темної ночі.

ЧАХОТКА У ФРАНЦІЇ.

Чахотка (сухоти) у Франції поширюєть ся щораз більше. Після послїдних зіставлень вмирає там річно на сю недугу 86.000 людий, з того числа 11.000 в Парижи. Париські часописи вказують на успішну боротьбу з чахоткою в Німеччинї, де смертність в послїдних роках зменшилась о 50 %.

ЖІНКИ-ВІЗНИКАМИ В БУДАПЕШТЇ.

Будапештенські власти допустили до іспиту на візників 5 жінок.

ВІДКОЛИ ЛЮДИ ЗНАЮТЬ ПОЧТУ?

Слово „почта" італійського походженя і значить „постій", а саме кінський постій, то є місце, де стоять конї, призначені до зміни для післанців, що давно перевозили вісти. Одначе тільки слово „почта" походить з Італії, а сама почта була вже відома старинним Вавилонцям і Ассирійцям, про котрих нераз згадує біблія. Почтові післанці називали ся „ангари", що по ассирійськи значить „наймити". Таким чином історія почти сягає до яких 5 тисяч лїт назад і нема тепер на сьвітї ніякої держави, кромі, здаєть ся, китайської (хінської), котра мала би таку стару історію, як має її — почта. Цікава річ, що в Америцї червоноскірі Індіяни мали також свою почту давно перед відкритєм Америки Колюмбом. А що вони не знали ще тоді коний, то почту пересилали скоро змінюваними післанцями.

ШТУЧНІ ЛИСКАВКИ.

В містї найбабельсберґу в Німеччинї є головна управа для наукових технічних досьвідів. Вона потрафила недавно збудувати такий прилад (машину), що витворює лискавки на три метри довгі. Сеї машини уживають до того, аби випробувати, чи громоводи добрі і чи зможуть відпровадити до землї електричну силу, що виклику є блискавку. Се потрібне для кождого дому, щоби йому нїчого не стало ся, як в него ударить грім. Але передвсїм потрібне для фабрик і складів вибухових матеріялів. Як би вони займали ся від лискавки, то стала би ся велика шкода, а навіть нередко людське житє могло би даром пропасти.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Гр. В., Кливленд, О. Новий кацапський гимн, про який питаєте, а який був уже свого часу поміщений у „Свободі", звучить:

НОВИЙ КАЦАПСЬКИЙ ГИМН.

Пора, пора за Русь святую
Водки пити сь, пора!
За ним з кожного поплаху,
За ним з Камчатку командую.
А Україні хай мара,
Ура, ура, ура!

Пора, пора за Русь святую
В кабаку гнути сь, пора!
Перед російськими поліцаєм
Стиряв кацадьским обичаєм,
А Україні хай мара,
Ура, ура, ура!

Пора, пора за Русь святую
Продати честь свою, пора!
Честию здавна я торгую,
Але за гроші, не боргую.
А Україні хай мара,
Ура, ура, ура!

Пора, пора за Русь святую
Дістати рублинків, пора!
Рубель се щастє кацапиєна,
Се корм душі його і виска.
А Україні хай мара,
Ура, ура, ура!

Пора, пора за Русь святую
Дістати рублином, пора!
Що вже дістав, то не разкую,
Бо заслужив, се добра чую.
А Україні хай мара,
Ура, ура, ура!

І. Я. з Луцка.

Вірш птаха Луцика про кацапський блуд, який також був уже свого часу поміщений у „Свободі", звучить:

НО І МУСЯТЬ БЛУД ПІЗНАТИ.

Що до серця руської неньки
Пригортають ся всї діти:
Чи великі чи маленькі,
Могуть вони побудити,
Но і мусять блуд пізнати
І блудного шляхом сина
Мусять назад повертати
До сїв неньки. Ось причина,
Чом фун наших всїх прочиках,
Серед блуду і прощеня
Що не вмерла Україна,
А стрімить все до спасеня!

Написав Єроним Я. Луцин,
бувший редактор „Правди".

* * *

Кацапів в Росії підпирає лише правительство і ті газети, що стоять на службі правительства, а решта газет, які дедалеко більше і без порівнаня мають більший вплив, пишуть про кацапів яко про зрадників українського народа і инакше їх не називають як лише „москвофілами" та пишуть про них з кпинами.

* * *

Сирий шовк Зучені Держави спроваджують переважно з Японії.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

З причини відїзду тов. П. Стеценка на сталий побут до Ню Йорку, Тов. „Укр. Прогресивна Громада" в Рочестер, Н. Й. складає йому отсею дорогою щиро-сердечну подяку за його працю і труди покладені для українського суспільства в Рочестер, Н. Й. а зокрема для згадного Товариства.

Одночасно із сим Тов. „Укр. Прог. Громада" бажає йому якнайкрасших успіхів в його дальшій дїяльности між нашим народом.

ЗА УРЯД:
А. Шеремета, організатор; М. Андрейчук, секр. рел. 51
Корда, секр. фін.; Т. Кісіль, кас.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всї оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєть ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі" наложить замовлеяя лише то, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєть увагу Вп. читачів нашої часописи, що коли вони висилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сїй рубрицї платить ся по 1½ цента за кождо слово по одинокраз поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цент, за слово за кождочасне поміщене. — Оголошеня жениться не приймають.)

Пошукую АННИ МАЦЮК з Ракобути, повіт Камінка Струмилова, Гал. Приїхала до Америки перед 5-ма лїтами. Хто би знав о ній, нехай сповістить ся на адресу: Yaremij Nowosad, 63 Morris St., Jersey City, N. J. 50-52

ДЯКО-УЧИТЕЛЬ пошукує посади, розуміючи провадити хор, представленя і школу парохіяльну. Має добрий барітонний голос. Потребуючі парохії, нехай зголосять ся, подаючи рішучі услівя, на адресу: Diakonczyel, cp., Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. Y 49-52

ПОТРІБНО РОБІТНИКІВ до бити молотом і до пили в фабрицї виробу стоялевих „кар", а також потрібне молодих хлопців до сортованя. Добра платня; стала робота. Голоситись особисто до фабрики при Wharf & St. George St., St. Louis, Mo. 44-53

ПОТРІБНО РОБІТНИКІВ до фабрики виробу стоялевих „кар", які розуміють роботу „бітерську" і „ріверську". Голоситись особисто до фабрики при Wharf & St. George St., St. Louis, Mo. 44-53

Позір! Українці в Ню Йорку і околиці!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА „ПОДІЛЬСЬКА СІЧ" В НЮ ЙОРКУ
— відограєсь —
В СУБОТУ, ДНЯ 6-го МАЯ 1916 р.
в "ARLINGTON HALL",
19-23 St. Mark's Place, E. 8th Street, New York, N. Y.
ПРЕДСТАВЛЕНЄ
„СЕРЕД БУРІ"
Драма в пятьох діях.
ДІЄВІ ОСОБИ:

Коваленко, полковник	А. Жуковський
Оксана, його жінка	А. Волинська
Пилипенко, її батько	І. Хомишин
Горлянка, слуга в полковника	М. Коваленко
Ласковський, сотник	В. Підгай
Крицький, писар полковий	Ф. Робак
Старовський, судія полковий	М. Данилевич
Білоченко, обозний полковник	М. Крук
Жилинський, хорунжий	І. Поліщинський
Горленко, осаул полковий	І. Ровота
Денис, козак, кремезний дід	І. Хам
Дід Остап, козак старий	В. Федина
Карпо, козак не молодий	І. Бук
Крутко, козак	В. Хомишин
Оличчина	В. Жук
Татарин, кат	В. Сікора
Козак перший	В. Боран
„ другий	Г. Дроздовський
„ третий	Л. Тихоненч
„ вартовий	П. Бартків
„ четвертий	Ж. Гудима
„ пятий	К. Шимнар
„ шестий	К. Хмильовський
Жінка перша	М. Коваленко
„ друга	К. Ланова
„ третя	Т. Футрик

Річ діється се в містї Калинну, в осени 1671 року.
Режісер: А. ПОЛІЩУК. Музика Е. СМОЛИНСЬКОГО.
ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОДИНІ 8. ВЕЧЕР.
ЦІНА МІСЦЬ: І-шо ряді $1.00; II-го ряді 75 цент.; III-го ряді 50 цент.; місця стоячі 35 центів.
ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ БАЛЬ.
Отсим запрашасть ся всїх Українців з Ню Йорку і околиці на се ПРЕДСТАВЛЕНЄ, котре доперва тепер раз відіграєсь на американьскій земли. Отож приходіть численно в сей вечер, а певно непожалуєте.

Пошукую свого кузина ІВАНА ГРИГОРЯКА з Кіцмани, Буковина. Від 6-ох лїт не дає о собі чути, а має перебувати в Пенсильвенії. Голоситись на адресу: John Sucholotiuk, Box 559, International Falls, Minn. 52

ПОШУКУЮ СПІЛЬНИКА до заведеня чищеня вікон (Window Cleaning business). По близші інформації голоситись на адресу: American Window Cleaning Co., Terre Haute, Ind. 52-54

ДІМ НА ПРОДАЖ, 8 великих кімнат з всякими вигодами. Відповідний на тримане „бордерів". Находить ся в фабричній околици званій Берґен Пойнт. Ціна $3.200. Услівя догідні. Чому не стати Вам своїм господарем та працювати в сусїдних фабриках. Прийдіть оглянути, се Вас нїчого не коштує. Нагода рідка. M. Hale, 123 West 3rd St., Bayonne, N. J. 52-54

СТАЛА РОБОТА, 21 до 23 центи на годину. Голоситись сейчас до суперінтендента на адресу: Taintor Manufacturing Company, Lexington Ave. & First Street, Bayonne, N. J. 36-42

НА ПРОДАЖ 15-акрова фарма, дім і бана. Ціна $450.00. На сплату по $50.00 річно. Пишіть на адресу: M. Kucharuk, R. F. D. No. 1, Broadalbin, N. Y. 51-53

ДИПЛОМОВАНА УЧИТЕЛЬКА З КРАЮ і случайна нюйорського університету учить анґлійського язика та приготовляє до іспитів до одержаня американських горожанських валерів. Інформації устні або письмені удїлює: Tel. Lenox 6096. 18—
M. SCHWARTZ, 168 East 89th St., New York, N. Y.

ЛІЧНИЧНІ ІНСТИТУТ п. н. Dr. Bukki's Medical Institute, 407 East 58th St., New York City отсим подає до відома Вп. українській публицї і його-ж пацієнтам, що офіс сего інституту є отворений кождого дня, в неділї і свята від год. 9-ої рано до 8-ої вечером, а не лише в будні дни, як се мильно дотепер подавано в оголошеню. 50-53

ГАЛИЦЬКЕ ПОДІЛЄ І ЗЕЛЕНА БУКОВИНА В АМЕРИЦІ. ПШЕНИЦЯ, КУКУРУЗА, ТЮТЮН, ТРИ РАЗИ ДО РОКУ ЖНИВА. Картофлї, лїтні та осїнні. Помідори, салери, мельони, банани земні, пибляв, капуста, горох звичайний і цукровий і всякого рода ярини. Чому не покинете мапки та зуший фарбичний вилуст де нема для Вас будучности? Чи Ви може хочете вертати до краю, щоби тяжко запрацьованим грошем заплатити воєнний податок? Чому не хочете завезвити собі тревале щастє та веселу будучність, коли дає ся Вам до сего нагоду? Жадайте від нас опису фарм, котрі знаходять ся в найкрасшім стейті Злучених Держав. Тані, чисті, зорані фарми. Найдорозше підсоне. Чиста, здорова вода. Земля чорна. Нема зимн, ані горяча в лїтї. На дуже догідні сплати. Пишіть по інформації до: AMERICAN LAND & IMPROVEMENT CO., 129 Greenwich Str., New York, N. Y. 50-62

В КРАЮ ЛЮДИ УМИРАЮТЬ ВІД ГОЛОДУ! Чи Ви хочете прийти в поміч своїй родині? Ми висилаємо поживу з европейских нейтральних держав на кождий адресу в старім краю. Пересилка гарантована. Читаєте в часописях, що в краю бракує усього. Наколи вишлете родині гроші, то вони за се нїчого не купуть, а коли пішлете їм поживу, то може вратуєте їх від голодової смерти. Не зволікайте! Пишіть до інформації! Се Вас нїчого не коштує. Особисто голоситись можна між 5—8 годиною вечером. — Transatlantic Food Supply Co., 95 E. 7th St., в сусїдстві польского костела, New York City. 51-52

РЕСТАВРАНТ НА ПРОДАЖ в містї Ню Йорку; в добрій части міста. Хто бажає стати независимим і зробити добрі гроші, нехай набуде сей бизнес. Нагода рідка, бо теперішний властитель не продає сей бизнес задля нихого інтересу, але тому, що його родинні справи сего вимагають. Ціна і услівя приступні для кождого. Голоситись до: Restaurant, 537 E. 6th Str., New York, N. Y. 52-54

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
DR. JOHN SMITH. JR.,
СПЕЦІЯЛІСТ-ХІРУРГ
327 E. 17 St., New York, N. Y.
Офіс отворений від год. 12—2 попол. і від 6—8 вечер, а в неділї і свята від 10-ої рано до 4-ої пополудни.
Телефон: Stuyvesant 4493.

MAIL ORDER HOUSE.
СКЛАД ПИВА, ГОРІВКИ, ВИНА, ЛІКЕРІВ КРАСВИХ І ІМПОРТОВАНИХ. НА ВЕСІЛЯ, БАЛІ, ЗАБАВИ, СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА. ВИСИЛКА ДО ВСІХ СТЕЙТІВ. ОБСЛУГА ТОЧНА. ПИШІТЬ ПО ЦІННИК. 47—
M. PETROWSKY,
Family Liquor Store,
1500 S. 3rd St., St. Louis, Mo.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ!
Появилась ново-патентована машинка до писаня, на якій можна писати всїлякі листи і рахунки. Ся нова машинка заступить Вам 25-долярову машинку і на все будете мали в дома вигоду.
Ціна всего $3.00. Замовленя шліть готівкою або на мені-ордер на адресу:
UKRAINA,
340 E. 9th St., New York, N. Y.
Замовленя висилаєсь відворотною почтою. 48чс—

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ! Вишлемо Вам долярові підручник, богато ілюстрований. Залучіть лише 5 центів на пересилку на адресу: G. W. & D. H., 641 Milwaukee Ave., Chicago, Ill. 37-55

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! СВІЙ ДО СВОГО! Хто ще не отримав КАТАЛЬОГА № 2, то нехай нині пише за ним. У нім є найновіші книжки просьвітні, наукові, історичні, наборчі, театральні і нотї; грамофони, годинники, бритви, машини до писанє і богато инших цікавих річий. Залучіть кілька марок на пересилку великого катальоґа. 46—
UKRAINSKA KNYHARNIA.
951 W. Erie St., Dept. II. Chicago, Ill.

КАТАЛЬОГ НАЙКРАСШИХ ШТУК МАҐІЧНИХ а всякими приборами, як: шкляги, тарілки, шкляники, фляшки, штиляги, карти, кулї, почуваючий замінювати воду у вино, молоко, чорнило, штуки зникаючі річий і богато других, яких кождий легко виконає а приятїм розвеселить товариство і навіть може заробляти сяи гроші. Катальоґа висилаємо даром. Адресуйте: 13-51
Am. Book & Nov. House, Box 371, Cleveland, O.

ПОРТРЕТ Т. ШЕВЧЕНКА
МОЖНА НАБУТИ ЗА 20 ЦНТ. В КНИГАРНИ „СВОБОДИ", — ВЕЛИЧИНА ПОРТРЕТУ: 13x16 ЦАЛЬ.
СЕЙ ПОРТРЕТ ПОВИНЕН НАХОДИТИ СЯ В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ.
Замовленя шліть до:
„SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПІДСОСНІВСЬКА НЕДОЛЯ.

(Воєнна співанка).

Москвофіли давно в краю
Все свобідно жили,
Своє брудне москвофільство
Між нарід ширили.

Як настала війна в краю,
Вони панували,
За зраду народу свого
Маєтки збивали.

Як вступила дика орда
В нашу Галичину,
Кацапи її витали
Як свою родину.

В однім селї, Підсоснові,
В бобрецькім повітї,
Ціле село москвофільське —
Чисте лихоліте.

Як увійшли в Миколаїв
Московські салдати,
То не знали Підсоснівці,
Як їх привитати.

З радостю їх привитали,
З ними газдували,
Разом з ними українські
Села рабували.

Миколаївці терпіли
Тяженькії муки;
Підсоснівці видавали
Їх Москалям в руки.

Як зачали Австрійки
Москалів гонити,
То мусїли кацапики
Підсоснів лишити.

Тішили ся Підсоснівці,
Що стануть панами,
А мусїли утїкати
Разом з Москалями.

Полишили рідну землю,
Хати із садами,
Самі тепер волочать ся
В Росії з торбами.

Впала кара на кацалів,
Вни се заслужили,
Най панують у Росії,
За котров тужили.

І не снили Підсоснівці
О такій загладі,
Що лишить ся штирн газди
У цїлій громадї.

Скажіть, брати Підсоснівці,
Чи вам тепер мило,
Що там ваше рідне село
Пусте ся лишило.

Подумайте, брати рідні
Й сестри підсоснівські,
Щоб вас колись не завели
Ті грїхи чортівські!

Як думаєте колись ще
В рідний край вернутись,
То мусите пятна з себе —
Кацапства позбутись.

О. П.

Ню Йорк, 30-го марта, 1916.

Щира заява.

ПАНІ НАДТЄВА ЗА 54 РОКИ ЖИТЯ НІКОЛИ НЕ ГОВОРИЛА НЕПРАВДИ.

Пише о успішнім лїченю Болгарським Кровним Чаєм.

„Дописи, які сотками отримую щоденно від хорих, що лїчили ся Болгарським Кровним Чаєм і прийшли до здоровля, є найбільшою радостю в моїм житю" каже Г. Г. фон Шліков, одинокий фабрикант Болгарського Кровного Чаю, а якому пані Людвіка Надієва, 32 Аллен Ст., Перт Амбой, Н. Дж., надіслала слїдуючу допись:

„Я 54-лїтна женщина, нїколи в своїм житю не говорила неправди. Я терпіла страшні болї жолудка і удавала ся до лїкарів і ріжних лїків уживала, але ні один мені не помігь, тільки Болгарський Кровний Чай, який я собі від Вас спровадила, увільнив мене від хороби".

Одну велику родинну дозу Болгарського Кровного Чаю, яка вистарчить на 5 місяців, за $1.00 вишле денебудь:
Marvel Products Co., 29 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa. — Adv.

ВИСИЛКА ГРОШИЙ

СКОРО І БЕЗПЕЧНО. ЗА ШІСТЬ СУМИ ШІЛКОВИТО ҐВАРАНТУЄМО.

З причини, що курс австрійських гроший майже щодня йде в гору і через се трудно подати до відомости сталий курс гроший, бо приміром днесь подано що на 100 корон йде доляр тілько а тілько, а завтра вись з другарі? найде на почту, а курс вже підскочить висше і через се найлучше послати до нас гроші в круглих сумах в долярах, а по отриманю, який буде курс, то після такого вишлемо.

СОТКИ ТИСЯЧ КОРОН протягом минувших тижнїв наші Родинцї вислали до краю через нашу Українську Агенцію і Канцелярію, так до своїх Родин, як і до Віденської Почтової Каси, та днесь всї сумки вислані, що мали нагоду заховувати гарний гріш на висилку, з огляду низького курсу який був вимінений на гроші.

ТЕПЕР ЦІНА КОРОН ЙДЕ В ГОРУ!

І через се не треба очікувати ани дня курс на підскочить ще висше, але висилайте тепер, закин курс ще не є так надто високий.

СОТКИ ПОДЯК ОТРИМУЄМО З РІЖНИХ ОКОЛИЦЬ від наших Родинців за скоре доручене гроший з краю.

Тож і Ви не оглядайтесь, але зверніть се до нас, а не вишлемо Вам гроші після як найлучшого курсу скоро і безпечно, надо доручимо Вам з кращої почти рецепіс яко довід, що гроші зістали доручені.

РОДИНЦІ З ПОБЛИЗЬКИХ ОКОЛИЦЬ можуть зголоситись особисто до нашої Канцелярії під ч. 83 Grand St., Jersey City, N. J., котра є отворена кождого дня від 8-ої рано до 8-ої вечером, а в неділї і свята від 9-ої рано до 2-ої пополудни.

А з дальших околиць як висилаєте гроші через нашу Канцелярію, то виробуйте мені-ордера на ім'я:

S. MILANOWYCZ & WEIL CO., 193 GRAND STR., JERSEY CITY, N. J.

НОВІСТЬ! МАГНЕТИЧНИЙ ПЕРСТЕНЬ.

Хто терпить на ревматизм або інші нервові хороби, той повинен носити магнетичний перстень. Є то чудний винахід. Перстень є зроблений з особливих металів і має в собі лічничі власности. Прикость спер-ру болевину в болях ревматизму, невралгії, частих болях, лічить нервальгію і помагає в хорошах нервових. Без всяких видатків на лікарі можете зменшити свої тер-віки, нахали будете місячним каньку свої перстень. Зі простень гарантую або звертаємо Вам гроші. Ціна є гарний і виглядає як золотий. Ціна $1.00. Грубість пальця зміряйте напрямо або шнурком і через з надсилкою заміть до:

REX SUPPLY HOUSE,
670 N. Carpenter St., Chicago, Ill.

ПОЗІР! НОВІСТЬ! НОВІСТЬ! ПОЗІР!

Дотепер тяжко було дістати дешевих машин до друкування листів, а хотяй були то треба було дорого заплатити, бо по $50.00 і $100.00. І ніхто з вас не міг купити собі машинки. Прегляньте ся сій на шинці: вона є найпрактичніша д писаня. Кождий мо же на ній писати хотяй ті ніколи не бачив (пастучить знаїть азбуку, щоби на ній писати. Пише в трех мовах: АНГІЙСЬКІЙ, ПОЛЬСЬКІЙ і УКРАЇНСЬКІЙ. Ніде не дістанете її так дешево, як у нашім складі. Ціна є відповідні до розміру машин: № 2 $2.90; № 3 $5.65; № 4 $7.50. За машини гарантуємо кождому, або зверта-ємо гроші. Не висилайте усіх гроші, лише вишліть $2.00 задатку, а решту заплатите по отриманю замовлення: Шліть на адресу:

TYPEWRITER CO.,
954 W. Erie St., Chicago, Ill.

ЕЛЕКТРИЧНІ ГРЕБЕНІ.

Нищать порлаї в голові, здержують видавлене волосся, помагають на біль голови. Професора Лонга магнетичні гребені виробляють ся з особливої мішанини: міди, цинку, алюмінію і нікелю. Вони не наладовані електричностию, але самі електризують ся підчас чесання волося, причім видають загадну електричну струю, яка зміцняє тіма і помагає зростови волося. Чистять голову з порлїв, через що запобігають випадаю волося. За гребінь ручимо, або зверта-ємо Вам гроші. Ціна $1.00. Адресуйте:

Rex Supply House,
670 N. Carpenter St., Chicago, Ohio.

НОВІСТЬ В АМЕРИЦІ!

Тепер Вам купувати дорогі грамофони, навіть самий найновійший грамофон заступить Вам 30-долларовий, який грає всїлякі марші, пісні, танцлї і музики для всіх цїн. Коштує лиш з 12 дуже гарних записів всего $5.00. Замовляйте надсилайте готівкою або на мой-ордер на адресу:

UKRAINA
3 W. E. 9th Street,
New York City.

Грамофон-висилаємо відпоротною почтою. 48-tf

ПОЗІР! НОВІСТЬ! ПОЗІР!

Лише через сей місяць за половину ціни можете у нас дістати сей найновійший і найпрактичніший пасок до остро-ня бритви. Як ви маєте ані старі бритви, то ви можете їх направити на сім чудесним паску, а навіть ножик виострити так, що вам відпадуть бороди. Сей пасок є відповідний для кождого. Пишіть, що зашодите сей гріш. Ми гарантуємо за него. Як ви не будете вдоволені, то зверніть назад, а ми вам зверненю пошлемо назаль. Ціна сего паска є $2.50, а ми продаємо за $1.95. Хто хоче добру бритву і пасок то у нас дістанете за $3.00. Замовляйте посилайте на адресу:

IMPORTING HOUSE,
644 Milwaukee Ave., Chicago, Ill. 46cr

КОЖДИЙ

сьідомий Українець повинен мати в своїй хаті портрети великих українських мужів як: Т. Шевченка, Ів. Франка, М. Грушевського, М. Павлика, Б. Хмельницького і І. Мазепи. Величина 16x20 цїн, ціна 50 центів за одна. Книжки до читаня, мовчаннями, кобзарі і всякого роду календарі. Натальоні висилаємо даром. Пишіть на адресу: 76—

RUSKA KNYHARNIA IM. T. SZEWCZENKA
168 E. 4th St., New York, N. Y.

ДАРОМ ФАРМИ

не дістанете, але найдешевше купите в нас по $4.00 або висше за акер, відповідно до місця. В нас купите такою найлучші і найкультурніший фарми враз з забудованими і інвентарем, близько великих міст, фабрик і залізниць, де є доводі рімного рода роботи, а продукти фармерські продасте по найвисшій ціні. Маємо також менші або більші фарми до середня за готівку або на легкі довгі-лїтні сплати. Пишіть по катальоґ і близші інформації. Адресуйте: 46cr53

UNION LAND CO.,
5630 Broadway, Cleveland, Ohio.

ВОЄННІ ОБРАЗИ!

Коли хочете побачити як то виглядає теперішня війна, то купіть собі образ, який представляє битву під Перемишлем: образ дуже інтересний; коштує лише 25 центів. Належність присилайте стеро-самп. Пишіть ще нині до: 42-

RUSKA KNYHARNIA, 34 E. 7th St., New York, N. Y.

КУПУЙТЕ КАЛЕНДАРІ НА РІК 1916

ПОКИ ЩЕ Є НА СКЛАДЕ.

КАЛЕНДАР У. Н. СОЮЗА ..... 50 цнт.
КАЛЕНДАР „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ" ..... 50 цнт.
КАЛЕНДАР „ПРИЯТЕЛЬ ЖОВНЯРА" спорядженний зі старого краю ..... 40 цнт.
КАЛЕНДАР ЗАГАЛЬНИЙ, обнимає 300 сторін другу великого формату, і містить в собі багато образків з теперішної війни, спорядженний зі ст. краю 90 цнт.
КАЛЕНДАРИК КИШЕНКОВИЙ ..... 10 цнт.

Сліть ся з замовленем, щоб не було за пізно. Лиєти і гроші посилайте на адресу:

RUTHENIAN BOOK STORE,
701 W. Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

НОВИНА!

ДАРОМ дасмо кождому на 30 днів проби сей чудовий і найлїпший ГРАМОФОН, який тепер зістав елаборований в Шікаґо, дня 20. лютого 1916. року. Дорогі Краяни! Ви бачили, що такі грамофони коштують по $50.00 і $75.00 а вони не є так добрі, як сей грамофон ново-опрацьований. Не платіть за грамофон по $15.00 і по $20.00 і більше, нахали вам трафляє ся добра нагода і за низьку ціну. Ви вже єрназ дали себе обманити на грамофонах і не маєньки з него кісна, не давайте себе натягати, лиш там удавайте, де є справедливість, а не де Вас обманюють. Тимте, де маєте купувати і де товар є гарантований. Наколи вам не сподобав би ся сей грамофон, то ми звернемо вам гроші. Ми хочемо переконати вас, що в нашій фірмі є найлїпше купити і кождий товар є під гарантією. Тем кождий щирий Українець і Українка нехай пишуть за тим грамофоном лише до нашого складу, а всі будуть вдоволені на довгі літа. Сї грамофони є в двох цінах: № 1. $10.00, троха більший $12.00. Вишліть лише $2.00 задатку а решту заплатите як по отриманю. Маємо також плити українські і инші 10-цдевні по $1.00 і $5.00. Шліть замовлення на адресу: 51ve

PHONOGRAPH CO.,
951 W. Erie St., Chicago, Ill.

ПОЗІР!

Одинока школа механіків, шоферів в польській мові. Зачніть тепер. Сезон автомобільовий треває все. На що Вам оставати без праці, коли можете заробити $15 до $30 як шофер. Наша школа дає комплетний курс, який треває 4 тижні. Наука в день або в ночи. Ґварантуємо лайсенси.

КОШТ $15.00.

INTERNATIONAL SCHOOL OF AUTOMOBILE ENGINEERS,
147 E. 40th St., New York 88-111—

ПОЗІР!

Дешевий і найкращий спосіб. Ціна $1.00. Адресуйте:

Rex Supply House,
670 N. Carpenter St., Chicago, Ohio.

ПОЗІР! НОВІСТЬ! НОВІСТЬ! ПОЗІР!

Дотепер тяжко було дістати дешевих машин до друкування листів, а хотяй були то треба було дорого заплатити, бо по $50.00 і $100.00. І ніхто з вас не міг купити собі машинки. Прегляньте ся сій на шинці: вона є найпрактичніша д писаня. Кождий мо же на ній писати хотяй ті ніколи не бачив (пастучить знаїть азбуку, щоби на ній писати. Пише в трех мовах: АНГІЙСЬКІЙ, ПОЛЬСЬКІЙ і УКРАЇНСЬКІЙ. Ніде не дістанете її так дешево, як у нашім складі. Ціна є відповідні до розміру машин: № 2 $2.90; № 3 $5.65; № 4 $7.50. За машини гарантуємо кождому, або зверта-ємо гроші. Не висилайте усіх гроші, лише вишліть $2.00 задатку, а решту заплатите по отриманю замовлення: Шліть на адресу:

TYPEWRITER CO.,
954 W. Erie St., Chicago, Ill.

ПОЗІР!

Лише через сей місяць за половину ціни можете у нас дістати сей найновійший і найпрактичніший пасок до остро-ня бритви. Як ви маєте ані старі бритви, то ви можете їх направити на сім чудесним паску, а навіть ножик виострити так, що вам відпадуть бороди. Сей пасок є відповідний для кождого. Пишіть, що зашодите сей гріш. Ми гарантуємо за него. Як ви не будете вдоволені, то зверніть назад, а ми вам зверненю пошлемо назаль. Ціна сего паска є $2.50, а ми продаємо за $1.95. Хто хоче добру бритву і пасок то у нас дістанете за $3.00. Замовляйте посилайте на адресу:

IMPORTING HOUSE,
644 Milwaukee Ave., Chicago, Ill. 46cr

ПАТЕНТІВ І ВІДПРОДАЖ!

НАЙЛЕКШЕ ДІЙТИ ДО ЩАСТЯ І БОГАТСТВА ЧЕРЕЗ ВИНАХОДИ.

Пеможемо Вам в осягненю патенту на такий у відповідний.

РУЧИМО ВАМ ЗА ПАТЕНТ АБО ЗВЕРТАЄМО ВАМ КОШТИ.

Близші поясненя найдете в книжочці, яку на жадане висилаємо кождому даром. 40с

Пишіть за нею сейчас до канцелярії патентів на адресу:

AMERICAN EUROPEAN PATENT OFFICES, Inc.,
309 Broadway, New York, N. Y.

КОЖДА МАТИ ПОВИННА СЕ ПЕРЕЧИТАТИ.

Baby's Safety

Recommended for Infants as a remedy for Wind Colic, Griping in the Bowels, Diarrhoea, Sleeplessness and Teething troubles.

PRICE 35 CTS
Prepared by
Royal Mfg. Co.
Duquesne, Pa.
Directions Inside

Мати не повинна дозволити своїй дитині прачати.

Більшість материй в теперішнім часї мають се нерозумне, що дитина прачить тому, що вона є надобра. А в дійсности дитина прачить тому, що ТЕРПИТЬ НА ВНІШНІ БОЛЇ.

Дитина прачить, бо її малий молудок дає їй біль; бо її докучає ТИСНЕНЄ, КОЛЬКИ, КОРЧІ ВНУТРЕННОСТИЙ, а також НЕПРАВИЛЬНІСТЬ ЗУБКОВАНЄ. Велика ріжниця є між дитиною що сплакує, що його болить, для якої вона мати, а якою собі затамить, що дитина прачить тілько, бо кричуть болїм, — здорова дитина ніколи не прачить.

„БЕЙБІС СЕЙФТІ" є найлучшим дїточим ліком НА ТИСНЕНЄ, КОЛЬКИ, КОРЧІ ВНУТРЕННОСТИЙ, НЕПРАВИЛЬНІСТЬ І ЗУБКОВАНЄ. Не коротшім застосованім „БЕЙБІС СЕЙФТІ" дитина перестане прачити, буде тихо лежати і спокійно спати. „БЕЙБІС СЕЙФТІ" можна дістати всюди, кождій матінї аптиці і більших склепах. Адресуйте, щоби дістаєте правдивий „БЕЙБІС СЕЙФТІ".

Тут подаємо, на виглядає продажа „БЕЙБІС СЕЙФТІ". Витніть і замовіть се дїло в близшої Вам аптиці і купіть собі „БЕЙБІС СЕЙФТІ". Наколи не можете дістати правдивого „БЕЙБІС СЕЙФТІ", замовте просто у виробника. Ціна одної бутельки „БЕЙБІС СЕЙФТІ" з повідомлю поученем до вживання з пересилкою коштує 35 цнт. Наколи замовляєте одну бутельку, вишліть 35 цнт. стемпсами. Наколи замовляєте 3 бутельки, заміть одного валерового доллара і замічайнім листі, адресуючи так:

ROYAL MFG. CO., Dep. D., DUQUESNE, PA.

DR. HOKKA'S MEDICAL INSTITUTE

407 East 58th St., New York, N. Y.
Межи 1st Ave. і Ave. A.

СТАРОКРАСНИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ ЛІКАР.

Лічить успішно всї молудкові недуги; жовчи, нирок і всї другі внутрішні недуги. Лічить давачку і секретні недуги мужчин і женщин. З великим успіхом лічить ревматизм, рана на ногах, лишаї, всї скірні виходи, на такими дитячиї недуги. Лікар говорить по українськи і сам виробляє ліки. Офіс отворений від 9-ої рано до 8-ої вечером, як також в неділї і сьвята. Хто не може приїхати, нехай пише на повисше подану адресу.

+ Доктор спеціяліст +

СЕКРЕТНИХ ХОРІБ МУЖЕСЬКИХ І ЖЕНСЬКИХ.

Хто хоче відзискати своє здоровлє, нехай приїде до мого офісу і поговорить щиро зі мною. Я Вам дам найлучшу раду, проте користаєте з мого досьвіду, набутого 25-лїтною лікарською практикою, відчас якої лікував я до досьвідности в лїченю секретних хоріб мужеських.

Тайні хороби мущин. Маю найлучше заосмотрений в місті офіс, де кождого хорого особисто і буду Вас так само лічити як себе самого, що коли без бим хорий.

Заламені нервоки. Безладність, зіслабленє, заламенє крови, пухлини, спухлини, втрату мужеської сили, хороби нирок і міхура, молудка, печінки і утроби лічу як найскуточнїйше.

ГОДИНИ ОФІСОВІ: Щоденно від год. 9. рано до 8. вечером, в неділї від год. 9. рано до 3. пополудни.

EUROPEA MEDICAL OFFICE
No 311 SMITHFIELD ST., PITTSBURGH, PA
Проти почти.

ДОРОГА ДО ГАРАЗДУ.

Велика Товариство пошукує аґентів до продажи фарм, домів і лотів в місті зі школами, церквами і фабриками, де оселяющий ся одержать добру і сталу працю. Продаємо на малі місячні сплати. Платимо $25 тижнево на початок. Пишіть або зголошуйте ся що нині до: 42-53

LINCOLN CO., Dep Suite 210,
309 Broadway, New York.

ЛЕС МИКИТА

ДУЖЕ ЦІКАВА КНИЖКА, ПИСАНА ВЕРШОМ. — З німецького переробив Іван Франко. — Ціна 40 центів.

Замовляти і гроші посилайте до: „SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ

для Братств і Товариств до вписування місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.

ЧИТАЙТЕ РУСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ. А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ГРЕЙД СТ., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

ТІЛЬКИ $2.50.

Користайте з небувалої нагоди.

Тільки на короткий час. Наш гарний грамофон, який що до якости дорівнує 30-долларовому. Грає на всїх родах рекордах і коштує лиш

$2.50. 2 рекорди і 300 голок ДАРОМ!

Зашліть нам одного доллара в стемпсах а ми вишлемо Вам машину. Решту заплатите по отриманю і випробуваню її. 52r

PRINCE JEWELRY CO.,
1528 Minford Pl., Dept. 109, New York, N.Y.

ПАВЛО КЕЛИЧАВА

МУЗИКАНТ І ДИРИГЕНТ.

Достарчає музики на концерти, представлення, балї, пікніки, походи і весїля. — Дає лекції на всїх інструментах — смичкових і дутих. — Адреса:

P. KELECHAWA,
138 Morris St., 67 Greene St.,
Jersey City, N. J. 27-31c.

РАБІВНИКИ

повинні боятися. Рабунки і напади бувають кождого дня. Читаєте в часописи, що вчера когось обрабовано, але не знаєте, що завтра те само може з Вами стати ся, если Ви не забезпечите ся. Найлучшим забезпеченєм є добрий револьвер і повинен знаходити ся в кождій хаті для власної охорони.

ВЕЛИКА ПРОДАЖА.

ТІЛЬКИ НА КОРОТКИЙ ЧАС!!

Автоматичний револьвер для детективів. 32 або 38 взиборт, картоси $15.00 за $9.98

Автоматичний double-action, на 7 стрілів револьвер для детективів, картоси $8 за $2.98

Велика вартість за такі малі гроші. Тим не чекайте, тільки заплать 20 цнт. (є стемпсами або монетами в листі) і напишіть, котрий револьвер хочете, а ми сейчас вишлемо просто до Вашої хати. Решту заплатите по отриманю. Найлучші револьвери, яких уживають детективи, ручимо вповні. В разі незадоволення звертаємо гроші. Вишліть замовлене сейчас — нині. Адреса: 51-53

HAMMOND SALES CO.,
Dept. R 7. St. Louis, Mo.

Чи Ваше здоровлє є добре? Як ні, то не тратьте надії, а старайтесь примірити його для себе за моєю порадою. Я перейшов 35-лїтну практику над недугами кривди і шкірними. Лічу недуги заразливі, молудка, нирок, ревматизм, печінки, міхура, натуральні і всї инші болезні хронічні недуги мущин і женщин. Вдоволю Вас у всїм, ціна жизнї, розслід крови і порада безплатні. 43—

DOCTOR MULLIN,
Лікар спеціяліст
409 Fourth Ave., Pittsburgh, Pa.
Офіс напроти почти.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В V. ДІЯХ

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦЇ

СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАННЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМ. 30 ЦНТ., ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35.

Замовленя і гроші посилайте до:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПОЗІР! ДАРОМ!

Кождий з Вас має спеціяльність прийти в посїдане малої фарми ЦІЛКОМ ДАРОМ, коли сейчас витне сей цілий купон і надішле нам його. Першим, котрі надішлють нам купон, радість ся вільна фарм дарбо, а решта одержать безплатні інформації, як можна прийти до власности землї і дому в короткім часї і в легкий спосіб. Фарми ті лежать при стації зелїзничій, близько фабричних міст, шкіл, церков і фабрик, де кождий може одержати добру роботу. Не зволікайте, лише надсилайте сей купон зараз до:

DEVEL'G CO.,
305 Broadway, Dept. S., Suite 210, New York, N. Y.

Друкарня „Свободи"

виконує СТАРАННО, ДЕШЕВО І НА ЧАС ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ,

як:

ТИКЕТИ, ПРОГРАМИ НА ПРЕДСТАВЛЕНЯ, БАЛЇ І КОНЦЕРТИ.
НАГОЛОВКИ ДО ЛИСТІВ, КОВЕРТИ, ФОРМУЛЯРІ, КАРТИ КУПЕЦЬКІ І ВІЗИТОВІ.
КНИЖОЧКИ КОЛЕКТОРСЬКІ ДЛЯ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ.
СТАТУТИ, БРОШУРИ І БІЛЬШІ КНИЖКИ.

Вп. Урядники Відділів У. Н. Союза повинні звертатись зі всякими друками до друкарнї „Свободи".

Замовленя і гроші посилайте до:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЛЕКЦІЇ ІЗДИ АВТОМОБІЛЕМ

$5 $5

NEW-YORK AUTO SCHOOL

Не оставайте без роботи, коли Ви можете заробити $25 до $35 тижнево ставши шофером.

Ми навчимо Вас на шофера у Вашій рідній мові в трох тижнях, в день або вечерами, за малою оплатою — $5.

Всї инші студенти мають добрі посади. 43—

NEW YORK AUTO SCHOOL,
30 E. 7th St., New York City.
Bet. 2nd & 3rd Aves.

ВОЛОСЄ

відросте Вам назад через застосоване наукової методи. ДЛЯ МУЩИН І ЖЕНЩИН БЕЗПЛАТНО

До лїчення.

Чи Вам випадає волосє? Чи ви посивіли зі старости? Чи вони заночиняєї і лиш? Чи маєте порлаї і чи сверблять Вас сніги? Чи їм є лисі, чи доперва починаєте лисїть?

Коли Ви терпите котру з вищіших недуг, то не зволікайте, але старайтесь запобігти сему. І замовіть собі інформаційну книжку в рускій мові під заг.:

„ПРАВДА О ВОЛОСЮ".

яку написав один з европейських спеціялістів. Ся книга обнимає слїдуючі розділи:

Чудеса з волосєм. Будова волося і тїнем. Причина випадаю волося і лисеня. Як забезпечити здоровий і гарний порість волося. Спосіб, яким можна відзискати волосє в 6-ох тиж. Третий тиждень. Опис з волосє. Бороди. Письмо з приданням кольорових пацієнтів.

БЕЗПЛАТНА КУРАЦІЯ.

Шостий тиждень.

„Уповноважнюю Вас, що маю власний лїк заявляв: Кальвакура запобігає випаданю волося, вмащує порлаї і утримує сверблячі скіри, зміцнює і спричинює нову поріст волося. За 10 цнтів сей прібник 344 почтовими марками, вишлемо Вам довгий лїк КАЛЬВАКУРА № 1 враз з висше згаданою книжкою: ПРАВДА О ВОЛОСЮ. Витніть се оголошенє і замаєте до нас разом з своєю докладною адресою і лучаєчи 10 цнтів до: UNION LABORATORY, Box 501, Union, N. Y. 77cr

UNION LABORATORY,
Box 501, UNION, N. Y.

Заглядай 10 цнт. на пересилку і прошу вислати мені сейчас Вашу дорогу КАЛЬВАКУРУ № 1. І Вашу книжку: „Правда о волосї".

(Лїчучість ся до Вашого замовленя).

Наибільший, найлучший і найстарший словенський головний склад крайових і імпортованих напоїв в Америці.

	ЦІНА ЗА ГАЛЬОН.		
Червона житняка,	$2.00,	$2.50,	$3.00
Біла житняка,	2.00,	2.50,	3.00
Червоний ром,	2.00,	2.50,	3.00
Джін (Боровичка)	2.00,	2.50,	3.00
Боровичка імпорт,	4.50,	5.00,	6.00
Сливовіца,	2.00,	2.50,	3.00
Сливовіца імпорт,	4.50,	5.00,	6.00
Расненчка (Німець),	2.00,	2.50,	3.00
Терпілиця,	2.00,	2.50,	3.00
Анижівка	2.00,	2.50,	3.00
Розолїс,	2.00,	2.50,	3.00
Сіпритус,	3.00,	3.50,	4.00
Вина угорські	1.00	1.25	
Вина каліфорнійські,	1.50	1.00	

Зарубова коньячне гірке вино 4 бутельки за $2.75, 6 бутельок $4.25, а 12 бутельок $8.00.

Пишіть за нашим гаслом і великим словенським ілюстрованим каталоґом. Оплачуємо експрес або фрахт від замовлень на $5.00 або висше. Особливу увагу звертаємо на замовленя весїльні, на хрестини і ґалаки. Гарні листи з рекордами, рушники, стільні наперуди і пересилаємо даром на жадане разом з замовленем.

Гроші засилайте напереді мой-ордером або в рекомендованім листі.

C. E. ZARUBA & CO.,
318 Third Ave., (D. Sv.)
PITTSBURGH, PA.

ПОШУКУЄТЬ СЯ Винаходів!

ДЛЯ ВИНАХІДНИКІВ

і для тих, котрі хотять займати ся справами всяких винаходів, в вельми придатною моя книжка п. заг.:

„ЩО ВИНАЙТИ!"

з тисячами нових винаходів, з поясненями про патентоване винаходів і понад

СТО СТОРІН ДРУКУ.

Даром висилаю кождому, хто її жадає. Поясненя і поради безплатні. Прозірюване, чи даний винахід надасть ся опатентовати, полагоджую скоро ЗОВСІМ БЕЗПЛАТНО, бо мій офіс є в місті Вашінґтон, осідну Уряду патентів Злуч. Держав.

Пишіть щирині порученьки на слїдуючу адресу:

A. M. WILSON
реґістрований адвокат для патентів
311 VICTOR BLDG.,
WASHINGTON, D. C.

ДО ХОРИХ РУСИНІВ ПО ВСІХ ЗАКУТИНАХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ!

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ, славний спеціяліст зі старого краю

поручає всїм терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

ЛЇЧИТЬ З НАЙЛЇПШИМ І НАЙПЕВНІЙШИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, ВСЯКІ НЕДОМАГАНЯ ЖОЛУДКОВІ, НЕДУГУ УТРОБИ, НИРОК, ЗГРУБЛЕНЄ ЖИЛ, ГЕМОРОЇДИ, СТРУКТУРУ АБО ЗВУЖЕНЄ МОЧЕВОГО КАНАЛУ, НЕДУГИ ВЕНЕРИЧНІ, ЯК РІВНОЖ ВСЇЛЯКІ НАСЛІДКИ ТАЙНИХ НЕДУГ, НЕДУГИ СКІРНІ, РІЖНІ ЗАТРОСНЕ КРОВИ І Т. Д. 40—

Докуючу всякі найтяжші операциї мущин, женщин і дїтий в своїм офісі або в домі пацієнта, спеціяльно як на прикуванну ним примочки спеціяльства з Відня.

Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай пише листовно з повним описом своєї недуги, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть почт. марку.

Dr. B. HOHENBERG,
304 2nd Ave., (між 17 а 18 ул.)
NEW YORK CITY.

Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

РУСЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ АДВОКАТ І НОТАР

з довголїтною, практичною перепоною, надиже всїлякі справи цивільні та карні з найлїпшими висліданями

Години урядові: від 9-ої рано до 6-ої вечер.

Адреса:

JOSEPH HELLER, 132 Nassau St., Room 516, New York, N. Y.

Для убогих порада безплатна в своїм мешканю від ч. 168 East 89th St., близько 3-ої евенї, L стація від 7-ої до 10-ої вечер.

ЧИ ВИ МАЄТЕ ФОНОГРАФ? ЧИ ХОЧЕТЕ КУПИТИ? ЧИ ПОТРЕБУЄТЕ РЕКОРДІВ, ГОЛОК АБО ДРУГИХ ДОДАТКІВ ДО ФОНОГРАФУ?

НАКОЛИ ПОТРЕБУЄТЕ ЇХ, ЗАЙДІТЬ ДО

Пітсбурґ Фонограф Компані,

1331 ПЕНН АВЕ., ПІТСБУРГ, ПА.

В нашім складі можете полагоджувати свої покупки в Вашій власній мові.

Ми маємо сьвіжий запас КОЛОМБІЯ ГРАМОФОНІВ І РЕКОРДІВ. Наш склад отворений щодня до 9. год. вечер. Ми даємо Вам КРЕДИТ НА ДОГІДНІ СПЛАТИ БЕЗ ЗГЛЯДУ, ДЕ МЕШКАЄТЕ.

Для загоди тих, що мешкають далеко і не можуть особисто зайти за купном до нашого складу, в 63 мають слати почтою свої замовленя, вдержимо ся УКРАЇНСЬКИЙ ПРИВІД, котрий Вас совісно обслужить в Вашій власній мові.

Тут подаємо кілька з наших численних УКРАЇНСЬКИХ РЕКОРДІВ:

Е. 2729. Ще не вмерла Україна. Весїлка.	75 цнт.	Е. 1892. Ой, при море. Салоївка.	75 цнт.
Е. 2727. Казав мені батько. В гаю зелїнім.	75 цнт.	Е. 1500. Тепер я Турок, не козак. Віє вітер буйний.	65 цнт.
Е. 2728. Ой летіла зозуленька. На чужині загинав.	75 цнт.	Е. 954. Родимий краю. Рідна мова.	65 цнт.
Е. 1210. Ой, за гаєм, гаєм. Діна я сінек стояла.	75 цнт.	Е. 584. Зелена рута. — Ой за гаєм Рад, цих, цих. — Ой! ра.	65 цнт.
Е. 1850. Сидить голуб. Пиний чумак.	75 цнт.	Е. 764. Вилітали орли. Кравецкий.	65 цнт.

Наколи бажаєте инших, пишіть по нам УКРАЇНСЬКИЙ ЦІННИК, який кождому висилаємо даром.

PITTSBURGH PHONOGRAPH COMPANY, 1331 PENN AVE., PITTSBURGH, PA.